

IFJÚSÁGI UNIÓ SEKSZÁRD
Környezetvédelmi szakosztály
Ne légy birka! 2009/2010

NE LÉGY BIRKA!

avagy

Légy környezettudatos!

Alakítsd át fogyasztási szokásaidat!

Támaszkodj a helyi erőforrásokra, és tanuld meg használni azokat!

KÖZÉPISKOLÁSOK FOGYASZTÁSI SZOKÁSAINAK KÖRNYEZETTUDATOS ALAKÍTÁSA

MÓDSZERTANI SEGÉDANYAG

Szerkesztette: Mezei Csaba

Lektorálta: Gyórfi Gyula

Ifjúsági Unió Szekszárd 2010.

TARTALOM

1	Bevezetés	4.
2	Környezeti nevelés program	6.
2.1	Kiknek készült ez a segédanyag?.....	7.
3	Ifjúsági Unió Szekszárd (IFU) bemutatása	8.
3.1	Az IFU környezetvédelmi szakosztályának bemutatása.....	10.
4	Projekt céljai	12.
5	Projekt célcsoportjai	14.
6	A célcsoportok elérésének módja	16.
6.1	Iskolák bevonása.....	17.
6.2	Pedagógusok bevonása.....	17.
6.3	Promótálás, tájékoztatás (saját honlapjaink, média-megjelenés, bemutatók).....	18.
7	A projekt felépítése	19.
7.1	Iskolai programok (vetélkedősorozat, alkotópályázatok, iskolai előadások).....	19.
7.2	Iskolán kívüli programok.....	21.
8	Vetélkedősorozat és Alkotópályázatok	22.
8.1	Vetélkedő fordulói (témák szerinti bontásban).....	25.
8.1.1	# 1 forduló.....	26.
8.1.2	# 2 forduló.....	27.
8.1.3	# 3 forduló.....	28.
8.1.4	# 4 forduló.....	30.
8.1.5	# 5 forduló.....	31.
8.2	# +1. (6.) záró forduló.....	33.
8.3	Alkotópályázatok.....	39.
9	Iskolai előadások	42.

10	Iskolán kívüli programok.....	45.
10.1	Kampányok - Nemzetközi akciókhoz csatlakozás.....	45.
10.1.1	Kerékpáros közlekedés népszerűsítése az Európai autómentes nap.....	45.
10.1.2	Kampány a helyi termékek népszerűsítéséért.....	46.
10.1.3	Ne dobd beee!.....	47.
10.1.4	Kampány pólók.....	48.
10.1.5	Nemzetközi akcióhoz csatlakozás.....	48.
10.2	Nyilvános előadások.....	49.
10.3	Zöld Tér program - Helyi Termék Piac.....	50.
10.4	Záróbuli.....	51.
10.5	Korosztályi segítők tréningje, táborok..... (a fejezet megírásában Topán László segített)	53.
10.6	Klub.....	56.
11	Eredmények, Értékelés, Utószó.....	59.
12	Partnerség.....	63.
13	Még több a Ne légy birkáról!.....	64.
14	Ajánlott irodalom.....	65.
15	Nyilatkozat.....	66.
16	Mellékletek	

1. BEVEZETÉS

2009-ben az Ökotárs Alapítvány - az Autonómia Alapítvánnyal, a Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvánnyal és a Kárpátok Alapítvány-Magyarországgal együttműködve - nyílt pályázatot hirdetett az EGT/Norvég Finanszírozási Mechanizmus Civil Támogatási Alapjának (NCTA) keretében a magyar civil szervezetek támogatására. Pályázatot négy, köztük környezetvédelem és fenntartható fejlődés témakörökben lehetett beadni, melynek célja olyan tevékenységek támogatása, amelyek a környezet, a helyi közösség és az egész társadalom számára haszonnal járnak és hozzájárulnak ahhoz, hogy az ember okozta terhelést a Föld eltartó képességének szintje alá csökkentse.

A társadalom és jövő nemzedékeinek érdeke, hogy az emberek és a még mindenre fogékony és változtatni képes fiatalok felismerjék, hogy a környezetvédelmi erőfeszítések létkérdést jelentenek, és az ember természetet romboló magatartása nem folytatható következmények nélkül a végtelenségig. A környezet és természet védelmének, a fenntarthatóság kialakításának és az ember okozta terhelés csökkentésének számos módja, eszközrendszere lehetséges, ezek közül az egyik a környezeti nevelés. Ez egy olyan területe a környezetvédelemnek, amelynek eredményei ugyan nehezen mérhetőek, de az egyén gondolkodásában, a fogyasztási szokásokról, a világról alkotott képét alapvetően megváltoztatni és ezáltal eredményeket elérni képes.

Az Ifjúsági Unió Szekszárd (IFU) egyesület környezetvédelmi szakosztálya által kidolgozott, élmény- és kalandpedagógiai eszközökön nyugvó, a korosztály nyelvén megszólaló, nem formális tanulási módszerekkel megvalósuló, a 2009 szeptemberében induló Ne légy birka! programja sikeresen érte el a korosztályt és pozitív eredményt ért el a fogyasztási szokások alakításában és környezettudatos nevelésben.

Most kidolgozott és kiadott módszertani segédanyagunk célja, hogy növeljük a környezeti nevelés hatékonyságát és a pedagógusok, ifjúsági és környezeti neveléssel foglalkozók felkészültségét. Bemutatjuk a projekt szakmai hátterét, beszámolunk az alkalmazott módszereinkről és eredményeinkről. A módszertani segédanyagunkat mindenki számára elérhetővé tesszük, továbbadjuk „zöld” civil szervezeteknek és partnereinknek, támogatóinknak. Eljuttatjuk a Tolna megyei középiskolákba, az iskolák intézményvezetőihez, pedagógusaihoz és a helyi döntéshozókhoz is.

A Ne légy birka! programot az IFU környezetvédelmi igazgatója Györfi Gyula, és az egyesület környezetvédelmi szakosztályának vezetője, Mezei Csaba irányította.

Bízunk benne, hogy a Ne légy birka! módszertani segédanyaga hasznos segítségként és útmutatóként szolgál majd, és segít az ötletek gyakorlatba való átültetésében.

Az élhetőbb jövőért neked is tenned kell - ne várd a csodát:

„Reméld a legjobbat, készülj a legrosszabbra!”

2. KÖRNYEZETI NEVELÉS PROGRAM

A mai „modern” ember, aki „mindent megépíteni és elérni képes” valójában bölcsnek a legkevésbé sem mondható. Szellemileg eltunyultunk: az életszínvonal megszállottság hajszolásában, a reklámok parancsára a „fogyasztás” jelszóra, a „cuccok” birtoklásáért folytatott küzdelemben tönkretesszük a körülöttünk levő természetet, amelynek az ember - mi is része vagyunk. Ma már nem az az érték, hogy milyen személyiség vagy, hanem, hogy mit tudsz megvenni - ettől válsz értékesé. Azonban a Föld kizsákmányolását nem folytathatjuk a végtelenségig, nem pusztíthatunk következmények nélkül és ezért az egyén is felelős, az egyén is tehet ellene. Erre az egyén, a közvélemény figyelmét többek között környezeti nevelés programokkal is felhívhatjuk, és tudatformáló kezdeményezésekkel változtathatunk, mérsékelhetjük a természetben okozott károkat.

Világszerte, így Magyarországon is minden környezetvédelmi fórum egyetért abban, szinte minden dokumentum megemlíti, hogy a környezeti nevelésnek, azaz a tudatformálásnak alapvető szerepe van a környezeti gondok megoldásában. Számos országban tesznek komoly erőfeszítéseket a környezeti nevelés fejlesztéséért, támogatásáért. Az utóbbi néhány évben több országban készült stratégia a környezeti nevelés rövid- vagy középtávú fejlesztése érdekében. [1]

A Ne légy birka! környezeti neveléssel foglalkozó programunkban felhívtuk a figyelmet a környezeti problémákra, majd megdöbbentő módszerekkel feltártuk azok okait. Az okokra reagálva, igyekeztünk megértést, cselekvési készséget kialakítani, hogy útmutatásainkat követve hogyan lehet a mindennapjainkban környezetbarátabb, fenntarthatóbb módon élni. Eseményeinket és akcióinkat újszerű, innovatív - az egyes környezeti problémákat komplexen vizsgálva - szerveztük meg, amelyekbe célcsoportjainkat is bevontuk, aktivitásra bírtuk. Figyeltük a visszaérkező reakciókat, és a tapasztalatokból tanulva folyamatosan alakítottunk, változtattunk módszereinken.

A megvalósítás során - a színvonalas programok érdekében - a kiválóságra törekedve szerveztük eseményeinket, amihez az egyesületünk mind anyagi-, humán- és kapcsolati tőkében is nagy erőforrásokat mozgató meg.

2. 1. Kiknek készült ez a segédanyag?

Ezt a módszertani segédanyagot elsősorban környezeti neveléssel foglalkozó szakembereknek, pedagógusoknak, (öko-)iskoláknak, zöld-környezetvédelemmel és fogyasztási szokásokkal foglalkozó civil szervezeteknek ajánljuk. Ajánljuk továbbá mindenkinek, aki ifjúsági neveléssel foglalkozik és a középiskolás korosztálynak szervez programokat, foglalkozásokat.

3. IFJÚSÁGI UNIÓ SZEKSZÁRD (IFU) BEMUTATÁSA

Az Ifjúsági Unió Szekszárd a Dél-Dunántúl meghatározó civil szervezeteként arra törekszik, hogy régiókban értéknek, minőségi életnek számítson a természettel, környezettel való összhangban élés, a közösséghez tartozás, a közérdekért való tenni akarás. Egyesületünk küldetésének tekinti a sport, az egészséges életmód és a kultúra értékeinek közvetítését és a civil szektor fejlesztését.

Tevékenységünk pillérei:

Természetjárás, turisztikai fejlesztések: Egyesületünk egy baráti társaságból nőtte ki magát, akiknek célja kezdetekben a közös programok szervezése és a természetjárás volt. 1996-ban alapító tagként csatlakoztunk a Tolna Megyei Természetbarát Szövetséghez. Az egyre szorosabbá váló együttműködés első eredménye, hogy 2000-ben megszerveztünk a Bartina Teljesítménytúrát, mely mára egyik legsikeresebb és legkedveltebb turisztikai programunkká vált.

Az elmúlt évtizedben egyre jobban nyitottunk a természetjárás szakágai felé és hol felkérésre, hol saját ötletre alapozva szerveztünk nyílt természetjáró programokat: a Kadarka, majd a SzarvasUgrató Kupa túraversenyeket; a Gemenc 100 Kerékpáros Teljesítménytúrát és 2010-től egy vízi teljesítménytúrát is, Laudetur Sió-tour néven.

Céljaink között szerepel a természetjáró infrastruktúra fejlesztése. Felújítottuk és üzemeltetjük a magyaregregyi Vár-völgyben található kulcsos házat. Bátaszék és Szekszárd között a hegygerincen turistautat festettünk fel, mely a Kadarka bor turistaút nevet kapta. Nem titkolt célunk ennek további fejlesztése a zöld és a borturizmus összekapcsolása érdekében. Két alkalommal készítettünk és adtunk ki tájfutó térképet: Sötétvölgy déli, illetve északi részéről.

2005-2009. között Egyesületünk szervezte hazánk legjelentősebb nemzetközi kerékpáros

versenyét a Gemenci Nagydíjat. A rendezvény magas színvonalú megszervezésével térségünk hírnevét igyekeztünk sikerrel öregbíteni. Számunkra a Nagydíj elsősorban Szekszárdot és környékét bemutató turisztikai esemény volt, másodsorban a helyi kerékpározó fiatalok ösztönzése e remek sportra és harmadsorban sportesemény.

Közel 130 taggal rendelkezünk, akik főként turisztikai programjaink miatt csatlakoztak Egyesületünkhöz, de büszkék vagyunk arra, hogy nem csak résztvevőként, hanem önkéntesként is aktívan ki veszik részüket programjainak megvalósításában és fejlesztéseinkben. Tagjaink különféle szakosztályokba szerveződve teszik dolgukat, vesznek részt programjainkon.

www.ifu.hu

Civil szektor fejlesztése

2004-ben felismertük, hogy a civil szervezeteknek komoly hiátusa van a törvényi megfelelésben. A civil szervezetek igényére alapozva beindítottuk Civil SzámAdó Szolgálatunkat, amely komoly segítséget jelent a hozzánk forduló civilek törvényes működésének biztosításában. Mára ez a tevékenység a Dél-dunántúli Régió teljes területét átfogja.

Szolgálatunk főbb tevékenységei:

- Civil szervezetek könyvelése
- Ingyenes tanácsadás, CivilSegéd programok
- Képzések: civilügyintéző alapképzés; adományszervezési képzési program, trénerképzés, minőségirányítás;
- Civilvezetők Klubja az egymást segítő civil közösségekért;
- Komplex szervezetfejlesztés

www.civilszamado.hu
www.civilvezetokklubja.hu
www.civilseged.hu

Környezetvédelem

Természetjáró szervezetként mindig fontosnak tartottuk a természet és a környezet védelmét. Egyre nagyobb hangsúlyt helyezünk arra, hogy programjaink, tevékenységünk során környezettudatosak legyünk és másokat is erre ösztönözzünk.

Környezetvédelmi tevékenységünkről bővebben a következő alfejezetben, a környezetvédelmi szakosztály bemutatásánál olvashatsz.

www.nelegybirka.hu

3. 1. Az IFU környezetvédelmi szakosztályának bemutatása

„Utások nincsenek a Föld nevű űrhajón - mindannyian a légénységhez tartozunk” (Marshall McLuhan)

Az IFU környezetvédelmi szakosztálya 2008-ban élénkült fel. A szakosztály kidolgozta egyesületünk környezetvédelmi stratégiáját, amelyet a kezdeti nehézségek miatt és gyakorlati tapasztalatok alapján folyamatosan finomított. Mára az egyesületünknek letisztult, tervszerűen működő környezetvédelmi tevékenysége van. A környezetvédelmi stratégiánk fő irányvonalai két pontban foglalhatók össze:

- lokalitás, a vásárlási szokások alakítása, a helyi termékek és szolgáltatások felé fordulás erősítése
- educatio, a környezettudatos, fenntartható életvitelhez szükséges tudás átadása

A szakosztály Ne légy birka! programjának rövid, összefoglaló üzenete is e két stratégiai pont köré épül:

Légy környezettudatos! Alakítsd át fogyasztási szokásaidat!

Támaszkodj a helyi erőforrásokra, és tanuld meg használni azokat!

A környezetvédelmi szakosztályunk bemutatkozója és filozófiája a honlapunkon is olvasható:

„Egyre több, egymástól független forrás hangoztatja, hogy az emberiség a végórát éli, pusztulásba rohan. Tény, hogy a természet és környezetünk iszonyatos károkat szenved, ami visszahat az emberre is, lévén, hogy az ember is a természet része. A Föld nem zsákmányolható ki a végtelenségig, nem pusztíthatjuk következmények nélkül, nem alakíthatjuk át saját természetellenes akaratuszerint.

A környezetvédelmi szakosztályhoz csatlakozva környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos eseményeken, konferenciákon, gyárlátogatásokon, természeti értékeinket bemutató kirándulásokon, előadásokon vehetsz részt, ismereteket szerezhetsz a fenntartható életről.

Valljuk, hogy a mai ökológiai gondok mögött az ember értékrendbeli változása áll. Járj nyitott szemmel, az igazi értékeket keresd és aszerint élj!

Ha velünk tartasz, akkor biztosíthatunk, hogy egy jó társaságban nyílik lehetőséged közös gondolkodásra, az előttünk álló jövő értékrendbeli, társadalmi és ökológiai gondjainak megvitatására és megoldások keresésére. Szellemi muníciót adunk egy élhetőbb élethez!

Vegyük észre, hogy a gátlástalan fogyasztás, a javak halmozása szükségtelen, pusztító tevékenység, az életünket és jövőnket teszi tönkre. Gondolkodj el! Meddig tartható ez a romboló magatartás?

Szánj több időt családodra, barátaidra, kultúrára, mozgásra! Legyen célod a természettel való összhangban élés! Az életszínvonal nem azonos a minőségi élettel, élj tartalmasabb életet!”

4. PROJEKT CÉLJAI

A középiskolás korosztály pszichológiai fejlődési jellegzetességeinek és jelenlegi igényei szerint új, innovatív, több területen egyszerre ráható, kampányszerű környezettudatosságra nevelése. A középiskolák intézményvezetőinek és pedagógusainak, a diákok családtagjainak és a lakosság környezettudatosságra nevelése.

Környezeti nevelési stratégiánk alapcélkitűzése, minden emberben -bármilyen korú legyen, bárhonnan érkezen- kifejleszteni a figyelmet, megértést, elkötelezettséget és a cselekvési készségeket azért, hogy ezek segítségével tudatosan lépjen a fenntartható élet felé vezető útra. [1]

Célunk, hogy az emberek a helyi értékekre támaszkodjanak, a helyi szolgáltatásokat, lehetőségeket vegyék igénybe, a helyi termékeket vásárolják. Tanulják meg az elfeledett mesterségeket, házi praktikákat és használják azokat. Ez a környezettudatosság és az élhetőbb jövő felé vezető út egyik sarokköve.

Hosszú távú változások

Hosszú távú változás, hogy munkánknak érezhető társadalmi hatásai vannak a megyében, illetve a régióban; társadalmi szemléletváltás következik be. A fogyasztói szokások környezettudatos irányba változnak, a tudatos fogyasztói magatartás kialakulásával a jövő társadalmára is hatással vagyunk.

A tudatformálás eredményeképpen a természeti és emberi környezet állapotában tartós és megalapozott javulás következik be.

Középtávú célkitűzések

Középtávú célunk, hogy együttműködünk a hasonló gondolkodású zöld szervezetekkel. Az általunk kidolgozott módszertant széles körben használják, a projektbe bevont iskolák száma

növekszik. A Szekszárdon létrejött klub mintájára, a többi városban is hasonló klubok alakulnak és működnek.

Rövid távú céljaink

Célunk az érdeklődés felkeltése, az információk minél szélesebb körben való terjesztése. A környezettudatos gondolkodás és a fenntartható fejlődés elméletének megismertetése a korosztállyal, a fogyasztási szokások környezettudatos megváltoztatása érdekében. A célcsoport megismeri a környezetvédelmi és ökológiai problémákat, annak megoldási lehetőségeit. Az ifjúsági nevelőmunkánk hatásaként a célcsoport fogékonyabbá válik a környezeti problémák kezelésére, aktívabban vállalnak részt a környezetvédelmi ügyekben is, és kreatív ötletekkel segítik céljainkat.

5. PROJEKT CÉLCSOPORTJAI

Tolna megyei középiskolák tanulói, intézményvezetői és pedagógusai (30 intézmény megszólítása, melynek jelenlegi tanuló létszáma 14.500 fő).

Úgy gondoljuk, annál sikeresebb a programunk, minél több ember jut el a környezeti kérdésekkel, a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretekig, a környezettel való törődés szükségességének gondolatáig illetve a konkrét cselekedetekig.[1] Ezért arra törekedtünk, hogy minél szélesebb körben, minél nagyobb nyilvánosságot adjunk programjainknak.

A tinédzser korosztály egyik fő sajátossága, hogy öltözködésében és viselkedésében sok esetben nem azt mutatja, amilyen valójában, hanem azt, amit elvár tőle a társadalom vagy szűkebb környezete. Vagy éppen ellenkezőleg: lázad környezetük ellen és ezt a megjelenésében is kimutatja.

Ebben a korszakban személyiségfejlődésük fontos szakasza zajlik, amelyben nem mindegy, hogy milyen környezeti hatások érik és milyenné formálódik.

A mai társadalom rossz fogyasztói szokásai, reklámdömpingje olyan életformát, példát és szokásokat mutat, amely nem az egyéniséget hangsúlyozza, nem az egészséges életmódot, tudatos energiafelhasználást, környezetvédelmet, hanem ennek ellenkezőjét: még több fogyasztást, pazarló és felhalmozó életmódot, „élj a másnak” mottóra.

A projekt által közvetve érintett célcsoportok:

- *A diákok és pedagógusok barátai, családtagjai.*

Az ifjúsági nevelés nem titkolt célja, hogy a diákságon keresztül elérjük a családokat is, hiszen a fiatalok környezettudatos nevelésén keresztül az idősebb generációk fogyasztói szokásai is kedvezően befolyásolhatók. A fiatalok hazaviszik tapasztalatukat, így közvetve a szüleiket is

bevonjuk a programunkba.

Szoros kapcsolat kiépítése a középiskolákkal, azok tanáraival és motiválni őket a rendelkezésükre bocsátott segédanyagok segítségével környezetvédelmi előadások megtartására, helyi vetélkedők és versenyek lebonyolítására.

- *Civil szervezetek*, melyek a fenntartható fejlődéssel illetve környezet - természetvédelemmel, fogyasztási szokásokkal foglalkoznak.

- *Helyi közösségek, Tolna megye lakossága.*

A fiatalok befolyásolják a trendeket, kritikus tömeggé válva képesek új trendet, életszemléletet kialakítani. A módszertani segédanyagban kiemelten a középiskolás korosztályra vonatkozóan adunk segítséget, amely adaptálható helyi közösségekre, iskolákra és civil szervezetekre is.

A középiskolás korosztály fogékonyabb, érdeklődőbb a felvetett problémákra és már felelősségtudattal rendelkezik, hogy változtasson a helytelen szokásokon. Ez a korosztály az, amelyiknek a jövőben választ kell adniuk a környezeti és fogyasztói ki hívásokra.

6. A CÉLCSOPORTOK ELÉRÉSÉNEK MÓDJA

6.1 Iskolák bevonása

A középiskolás korosztály idejének nagy részét az iskolában tanulással tölti, ezért elengedhetetlen feltétel a projekt sikerességéhez, hogy az iskolák bevonásával, a tanárok segítségével tudjuk megszólítani őket - így juthatunk el a legtöbb fiatalhoz. A tanintézményeken keresztül tudunk a leghatékonyabban eljutni a korosztályhoz és szervezett, folyamatos programokkal megszólítani őket. Ezért olyan iskolai keretek között megvalósítható, nem formális, környezeti tudat- és véleményformáló iskolai programokat dolgoztunk ki, amelyekkel hatékonyan szólítottuk meg, és adtuk át üzeneteinket a fiataloknak.

Kidolgozott iskolai programjaink:

- NLB! #5+1 vetélkedősorozat
- NLB! alkotópályázatok
- NLB! iskolai előadások

A programunk elindításakor kiemelten számítottunk az ökoiskolák együttműködésére és programjainkon való részvételére. Az öt Tolna megyei öko-középiskolából három vett részt a vetélkedősorozatunkon, egyben pedig iskolai előadást tartottunk.

Az iskolák hatékony bevonásához igényes megjelenésű, színes bemutatóanyagot (leporelló, amelybe minden oldalon más programelemet bemutató betétlapok kerültek) készítettünk, amin a program elemeit mutattuk be egybegyűjtve, röviden. A kiadvány megjelenésével a program komolyságának súlyát kívántuk nyomatékosítani. Ezt a bemutatóanyagot mellékeljük hivatalos leveleinkhez, amelyekkel a Tolna megyei középiskolák igazgatóit, intézményvezetőit tájékoztattuk iskolai programjainkról. A hivatalos levél oka, hogy megkeresésünk ne a

szemétkosárban végezze, hanem iktatva legyen.

A hivatalos levélben az intézményvezetőtől egy iskolai kapcsolattartó kijelölését kértük, majd a levél kiküldése után személyesen is felkerestük az intézményvezetőket illetve a kapcsolattartókat, segítőköt. A személyes találkozás elengedhetetlen volt a jó kapcsolat kialakításához. A találkozókon, a kapcsolattartó tanárok feltehették kérdéseiket és lehetőségük volt rákérdezni az őket érdeklő részletekre.

6.2 Pedagógusok bevonása

Az iskolai kapcsolattartók, segítő tanárok aktív közreműködésére volt szükségünk a programban (nem a feladatok megoldásában!), ők segítették összefogni a programjainkon résztvevő csapatokat, segítettek a programok és vetélkedő fordulók meghirdetésében, a csapatok munkájának figyelemmel követésében, ellenőrzésében és szükség esetén a motiválásában. Az iskolai segítőink helyi kapcsolatrendszere adott lehetőséget arra, hogy más tanárok figyelmét is felhívjuk, illetve bevonjuk őket programjainkba.

Sok esetben előfordult, hogy a csapatok osztályfőnöke és a segítő tanár személye más és más volt. Ebben az esetben a segítő tanár a csapatok osztályfőnökével is tartotta a kapcsolatot, tájékoztatta, informálta a vetélkedő állásáról, részleteiről.

Az iskolák pedagógusainak külön készítettünk egy fekete-fehér leporellót, amely az iskolán belüli programelemeink (főként a vetélkedősorozat) szabályait tartalmazta. Ez az osztálynaplóba helyezhető leporelló formájú, szabályfüzet bármikor könnyen fellelhető segítségként szolgált.

Természetesen azokban az iskolákban, ahol volt már ismeretségünk, ott személyes kapcsolatainkat is latba vetve ajánlottuk programjainkat, biztattunk a részvételre.

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

Kiemelnénk a személyes kapcsolat fontosságát, amely komoly mértékben segítette egyesületünk és a program iskolai beágyazódását. Fontos, hogy a kapcsolattartó tanárokkal jó viszonyt, kölcsönös bizalmat építsünk ki, ami nagyban hozzájárul a programok zökkenőmentes lebonyolításához. Ha kérdésük volt, vagy segítségre szorultak tudták, hogy bátran kereshetnek minket és választ is kapnak kérdéseikre (amennyiben az nem sértette az esélyegyenlőséget).

6.3 Promótálás, tájékoztatás (saját honlapjaink, média-megjelenés, bemutatók)

A Ne légy birka! programunk mind iskolai, mind iskolán kívüli programelemeit széles körben terjesztettük, mutattuk be.

Létrehoztuk a Ne légy birka! saját honlapját, amely kapcsolattartó - és információs oldalként funkcionál. Programjainkról az egyesületünk hírleveleiben is folyamatosan tájékoztatást adtunk. A helyi médiát (újság, rádió, TV) is a programunk, ügyünk mellé állítottuk és rajtuk keresztül értük el az embereket. Így sikerült hatást gyakorolnunk a közvéleményre.

Plakátokon, szórólapokon, bemutatóanyagainkon keresztül terjesztettük programelemeinket, üzeneteinket, ezen kívül több alkalommal mutattuk be munkánkat helyi fórumukon és civil szervezetek előtt.

www.ifu.hu
www.nelegybirka.hu

7. A PROJEKT FELÉPÍTÉSE

7.1 Iskolai programok (vetélkedősorozat, alkotópályázatok, iskolai előadások)

Iskolai programjaink előkészítés szakaszában előzetes „terep” felmérést végeztünk a középiskolás tanárok körében, amiből megtudtuk, hogy iskolai programokat - különböző vetélkedőket, pályázatokat, előadásokat - folyamatosan hirdetnek az iskolákban. Világos volt tehát, hogy ezt mársokan (több-kevesebb sikerrel), sokféleképpen tették előttünk és teszik manapság is.

Felméréseink során azt is megtudtuk, hogy ezek sokszor nagy terhet, nyűgöt jelentenek a tanároknak, ugyanis a legtöbb „feladatlap kitöltős” pályázat, vetélkedő, amit a diákoknak szánunk, nem kötik le a fiatalok figyelmét, nem elég izgalmasak. Ezért ezek megoldása és beküldése rendszerint a tanároknak jelent plusz feladatot - rájuk marad a „lexikonozást” igénylő feladatlapok kitöltése, könyvtárazás és esszék megírása.

Hogy ezt elkerüljük, ezért olyan programsorozatot indítottunk, amely valóban a diákoknak szól, fenntartja a figyelmüket és nem a tanárok nyakába varr plusz feladatokat. Ezért a fent vázolt probléma leküzdéséhez újszerű, a fiatalok nyelvét beszélő vetélkedősorozatot dolgoztunk ki. Szem előtt tartottuk a korosztály sajátosságait, ezért fontos volt, hogy izgalmas, kalandos, „cool” feladatokat alkossunk, találjunk ki. Egyszóval jó buli legyen, tartsa fenn az érdeklődést a programsorozat teljes ideje alatt és emellett a környezeti nevelés és tudatformálás is megvalósuljon. Érthetően adjuk át az üzeneteinket és csapatépítő, osztályt összekovácsoló haszna is legyen.

A sikeres megvalósítás érdekében pedagógusokkal, ifjúsági nevelőkkel és zöld szervezetekkel is konzultáltunk:

A Tudatos Vásárlók Egyesületének véleményét is kikértük, akiknek már volt tapasztalatuk a középiskolás korosztály környezeti nevelésében. Megtudtuk, hogy nagyon nehéz a korosztályt

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

ebben a témában (is) mozgósítani, motiválni és együttműködésre bírni. Nem szívesen vállalnak további kööttségeket és gyorsan ráunnak a feladatokra. Ezt középiskolás pedagógusok, ifjúsági nevelők is megerősítették.

Levonva a következtetéseket, eredeti terveinknek megfelelően olyan feladatokat állítottunk össze, amelyek nem lexikális tudást kívántak meg, hanem a kreativitásra építettek -amiben a korosztály jó- szellemes, humoros és nagymértékű szabadságot adtak az ötletek megvalósítására. Másodsorban pedig úgy gondoltuk, hogy olyan dologgal kell előrukkolnunk, amely vonzóvá teszi a vetélkedőt a fiatalok körében. Ezért hirdettünk nívós díjat a vetélkedősorozatunk fődíjának, egy négynapos osztálykirándulást, és ezért indítottuk a vetélkedősorozatunkat az osztálypóló tervezés feladattal, nem titkolva, hogy legalább három értékelhető forduló után a csapatok megkapják a környezetvédelmi témájú Ne légy birka! osztálypólóikat.

Ez persze további problémákat vetett fel, ugyanis környezetvédelmi témájú kampányosztálypólókra és díjazásra nem kaptunk a pályázatban támogatást, a pólók előállításának és a fődíj költségeinek fedezésére más források után kellett néznünk. Ezért a kiadásaink fedezésére, a források megteremtésére adományszervezést indítottunk, amelyet sikeresen zárva, a pályázatból nyert 20 ezer euró támogatáson felül további 2 millió forintot sikerült a projektünkhöz hozzáraknunk.

A vetélkedőben nyújtott részteljesítményeket is díjaztuk. A dobogós csapatokat különdíjakkal jutalmaztuk és ki hirdettük a honlapunkon - nem lebecsülendő az erkölcsi elismerés jelentőségét.

A vetélkedő egyes fordulóit szellemes grafikákkal ellátott, megdöbbentő üzenetet tartalmazó plakátokon vezettük fel, ezzel is felhívtuk a diákok figyelmét és nyomtatékosítottuk a verseny komolyságát.

7.2 Iskolán kívüli programok (kampányok-nemzetközi akciókhoz csatlakozás, nyilvános előadások, Helyi Termék Piac, Záróbuli, Korosztályi segítő tréningje- táborok, klub)

Az iskolai programok mellett számos iskolán kívüli megmozdulást, rendezvényt is szerveztünk, amelyeknek közös célja a célcsoport tágítása és lehetőség teremtése arra, hogy a térség lakossága is aktívan részt vállaljon „zöld” akciókban, helyi környezetvédelmi kezdeményezésekben.

Iskolán kívüli akcióink segítették a Ne légy birka! program társadalmi beágyazódását és a környezettudatos szemléletváltás, a fenntartható életmód kialakítását.

8. VETÉLKEDŐSOROZAT ÉS ALKOTÓPÁLYÁZATOK

Környezetvédelmi témájú vetélkedősorozatot - csapatok és iskolák közötti versenyt - indítottunk a Tolna megyei középiskolákban. Célunk, elérni a középiskolásokat és játékos módszerekkel közelebb hozni a diákokat a programunk képviselte szemlélethez. Kalandot ígérő feladatokon keresztül elérni, hogy a résztvevők aktív közvetítői legyenek a környezettudatos életvitelnek és a meghirdetett témákra közvetlen környezetük figyelmét is felhívják.

A vetélkedő 5+1 fordulóból állt, havonta egy feladattal és egy hónapos megoldási határidővel. Az öt iskolai forduló célja bejutni a legjobb hat közé, a nyilvános záró vetélkedőre. A vetélkedősorozatunkat végig követte a mai, hamis fogyasztói értékrend kritizálása és megrázó jövőkép bemutatása. Ezzel véleményalkotásra és a téma továbbgondolására serkentettük a fiatalokat.

A verseny fordulóit, letölthető feladatlapjait, határidőket és eredményeket a Ne légy birka! honlapunkon lehetett figyelemmel követni, de plakátokon is kihirdettük a csapatoknak (a plakátok az osztályok díszei voltak).

A megoldásokat minden egyes fordulóban egy külön, öttagú zsűri bírálta. A zsűri fordulónként, közös megbeszélésen értékelési szempontokat állított fel, majd minden zsűritag önállóan (önkéntes munka keretében) pontozta a megoldásokat. A zsűritagokat egyesületünk önkéntesei, illetve partnerszervezeteink önkéntesei alkották. A megoldások értékelésében, az öt forduló alatt 15 zsűritag vett részt.

Az NLB! #5+1 vetélkedősorozat szabályrendszere, amit a csapatoknak tettünk közzé:

A csapatok

Tolna megyei középiskolás osztályközösségek egy felnőtt segítővel, aki szintén a nevező

csapat tagja. Mivel a csapatok tagjainak számát az osztálylétszám szabja meg, ezért a feladatokat úgy állítjuk össze, hogy ez sem előnyt, sem hátrányt ne jelentsen a vetélkedőben.

Nevezési határidő, regisztráció

A megyei NLB! megmérettetésre az első forduló beadási határidejéig, december 18-ig lehet nevezni. Nevezési díj nincs. A regisztrációs lapot innen töltheted le. [1. melléklet]

A vetélkedő fordulói

A vetélkedősorozat 5+1 fordulóból áll. Novemberben indul, és áprilisig havonta egy feladatot írunk ki, körülbelül négyhetes megoldási határidővel. Cél a fordulók megnyerése értékes különdíjakért, valamint bejutni a legjobb megyei hat közé.

Záró vetélkedő

Az első öt forduló után, az összesített eredmény szerinti legjobb hat csapatot nyilvános záróvetélkedőre hívjuk, ahol kiderül majd, hogy ki a legkörnyezettudatosabb osztály Tolna megyében.

Fordulónkénti határidők

A fordulónkénti leadási határidőket mindig pontosan megadjuk, de általában négy hét áll a csapatok rendelkezésére a megoldás visszaküldésére.

Feladatok meghirdetése

A középiskolákban tematikus plakátokon, később e-mailen keresztül is meghirdetjük az egyes fordulókat. A plakátból kapnak az iskolák és a benevezett osztályok is. E-mailt a segítő tanároknak és a csapatkapitányoknak küldünk.

Megoldások beküldése

Környezettudatos megfontolásból a fordulók megoldásait e-mailben, elektronikus formában kérjük. Külön felhívjuk a figyelmet, ha postai úton várjuk, ebben az esetben a postaköltséget természetesen megtérítjük. Abban az esetben, ha a megoldás beküldése csak postai úton megoldható (pl. akik az első fordulóban a logó digitalizálást nem tudják megoldani), akkor ezt is elfogadjuk.

Levelezési címünk: Ifjúsági Unió Szekszárd, 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.

Segédeszköz

A megoldáshoz, az osztály kreativitásán túl bármilyen segédeszköz igénybe vehető (szülői segítség, internet, még NLB! - segéd is hívható...). Valamennyi fordulóhoz segédletet teszünk közzé, és NLB! - segédet, témavezető szervet jelölünk ki.

Értékelés

Minden egyes fordulónak más-más témavezető „zöld” szervezete lesz. Ők adják a forduló NLB! - segédeit, és a pályaművek elbírálása is az ő feladatuk lesz. A végső értékelésben minden csapat legjobb négy pályaművének pontszáma számít. Az egyes fordulók eredményeit a beküldések után egy héttel minden csapatnak megküldjük. Fordulónként csak a legjobban teljesítő csapat nevét hirdetjük ki.

Díjak

A fődíj egy négynapos osztálykirándulás. További díjak: részvétel a Természetjáró Diákok Országos Találkozásán, doromlási osztálykirándulás, újság-előfizetések és értékes tárgyjutalmak, különdíjak.

Opcionális szabályok:

"Pót nevezés": Lehetőség van később is nevezni a vetélkedőre, határideje a második forduló megoldásának leadási határideje. Ekkor a két forduló megoldását egyszerre kérjük beküldeni, vagy mivel összesen csak négy értékelhető fordulót várunk, az egyiket ki lehet hagyni. A harmadik forduló kihirdetése után már nem lehet nevezni.

Hiányzó feladat: Az öt beküldendő fordulóból legalább négy értékelhető megoldást várunk. A végső pontozásba a legjobb négy feladat pontszámait számoljuk be.

„Csúszik” a leadás: Ha a leadási határidőre nem sikerül elküldeni a feladatot, de folyamatban van az elkészítése, akkor, ha telefonon előre jelezzük, 2-3 nap késedelmet rugalmasan tudunk kezelni.

8.1 Vetélkedő fordulói (témák szerinti bontásban):

A vetélkedősorozat fordulóit úgy állítottunk össze, hogy a csapat minden tagja megtalálhassa benne számításait. A csapattag kiválaszthassa azt a feladatot amiben jónak gondolja magát és amivel szívesen foglalkozna. Célunk az volt, hogy az osztályközösség minden tagját megmozgassuk, bevonjuk a munkába.

A fordulónkénti feladatok mindegyikének közös vonása, hogy a „lexikális” megoldások helyett mindig kreativitást, alkotókészséget, frappáns megoldásokat és humort vártunk vissza. Erre a feladatkiírások megjelenésében is utaltunk.

A fordulók feladatainak változatossága azt gerjesztette, hogy egy csapat több környezetvédelmi témával is foglalkozzon, akár egy feladaton belül is. Emellett az egyes fordulók figyelemfelhívó plakátjain tematikusan környezetvédelmi témájú üzenetet helyeztünk el - minden

forduló más környezetvédelmi témára hívta fel a figyelmet. Ezzel a célunk a mondanivalónk átadása volt, hogy a csapatok mélységében is elgondolkozzanak a feladatokon és környezetvédelmi problémákon.

8.1.1 #1 forduló: környezetvédelmi téma választás, hozzá logó, szlogen és pólótervezés

Az első forduló feladata:

- 1. Válasszatok ki egy izgalmas környezetvédelmi témát!*
- 2. Tervezzetek hozzá egy logót...*
- 3. ...és egy ütős szlogent!*
- 4. Tervezzétek meg a pólótokat!*
- 5. Töltsétek ki az alábbi regisztrációs- és feladatlapot, és küldjétek el nekünk.*

Az első forduló megoldásának beküldése egyben a vetélkedőben való részvételre jelentkezést is jelentette. A forduló megoldásának beküldéséhez is készítettünk egy feladatlapot [2. melléklet], amelyben két kitöltendő kérdést tettünk fel és a póló terv sablont (póló eleje, hátulja, egyéb részletek, megjegyzés). A sablon segítségével a tervezés szabályait is megadtuk. A feladatlapon kértük még az osztály létszámát és a póló méreteket is a csapatpólók későbbi elkészítéséhez.

Az első forduló volt a „mézesmadzag” feladatunk. A különdíjak tekintetében ugyanis az első forduló kakukktojásnak mondható. Ebben a fordulóban minden csapatnak egységesen volt „beigérve” a tervezett csapatpóló, feltéve, ha három további fordulót is értékelhető módon beküldenek.

A kampány-pólóknak egyéb előnyei is voltak. Az egyik, hogy egy környezetvédelmi témára hívják fel a figyelmet és mindezt meglehetősen figyelemfelkeltő módon. Biztosak lehetünk abban is, hogy a fiatalok hordani fogják, olyat tervezhettek, ami nekik tetszik és ez az ő munkájuk gyümölcse. A csapatpólók egyediek (csak annyi darab készült belőlük, ahány fős az osztály, plusz a segítő tanár) így osztálypólóként is használhatóak.

A forduló plakátjának környezetvédelmi üzenete: Ráhangolás a közelgő koppenhágai klímacsúcsra, hogy figyeljenek oda a fiatalok a találkozói eseményeire, valamint érzékenyebbek legyenek a „klímaváltozás” hívószóra.

A forduló plakátjához kapcsolódóan bónusz kérdést is feltettünk, amelyre egyénileg lehetett a megoldásokat beküldeni és szellemes, humoros válaszokat vártunk. Célunk, hogy lehetőséget adjunk arra, hogy ötletljenek a témában és kreatív megoldásokkal álljanak elő.

Feladat: a plakátból kivágott „pingvinek találkozása a tevével” jelentere vártuk, az alábbi kérdésre a megoldásokat: Miről beszélgetnek a pingvinek a tevével?

8.1.2 # 2 forduló: 4-8 oldalas, tematikus környezetvédelmi újság készítése

A második forduló feladata:

1. Válasszatok egy környezetvédelmi témát! (lehet új is)
2. Tervezzetek 4, 6 vagy 8 oldalas újságot, ami...
3. ... tematikusan körbejárja a választott témát...
4. ... műfajilag változatos és saját véleményeket is tükrözi!

A megoldásokat pdf formátumban vártuk beküldeni, amikből digitális, lapozható újságokat készítettünk, amiket feltettünk a honlapunkra (megtekinthetők a Ne légy birka! honlap archívumában). Így a csapatok megnézhatték és elolvashatták egymás újságjait, munkáit.

A forduló különdíja, hogy a legjobb három újságot megszerkesztő csapat a National Geographic újság egy éves előfizetését nyerte. Ezenkívül a legjobb cikkírókat - elismerésünk jeléül - különdíjban is részesítettük.

A forduló plakátjának környezetvédelmi üzenete: a pazarló vásárlási szokások bemutatása.

A második forduló kapcsán is tettünk fel *bónuszkérdést*, amire szintén egyéni megoldásokat vártunk. A forduló plakátjából a fehér és fekete birka párbeszédének ihletére voltunk kíváncsiak. A birkák párbeszéde így hangzott:

- Megveszem, ha addig élek is!
- Márpedig csak addig élsz!

(A párbeszédet a *Monty Python Gyalog galopp* filmje, Artúr király és a fekete lovag párbeszéde ihlette.)

8.1.3 #3 forduló: környezetvédelmi témájú iskolai előadás szervezése

1. *Válasszatok egy környezetvédelmi témát (amiről szívesen hallgatnátok előadást) és keressetek hozzá egy kompetens előadót!*
2. *Készítsétek el az előadás profilját*
3. *Szervezzétek meg az előadást és hirdessétek meg*
4. *Bonyolítsátok le az előadást*
5. *Értékeljétek a programotokat, a ténylegesen megvalósult eseményt*
6. *Minden csapat 5000 Ft-ból gazdálkodhat felmerülő kiadásai fedezésére*

A feladatkiírásban az egyes feladatpontokat megjegyzésekkel, támpontokkal egészítettük ki az egyértelműség és a határidők betartása végett.

Célunk a feladattal az volt, hogy a diákok a vetélkedő során neves előadótól, első kézből kapjanak a környezetvédelem területéről információkat. Úgy gondolkodtunk a kérdésben, hogy a személyes kommunikáció érheti el a legnagyobb hatást és egy nem egyirányú, interaktív információszerzés sokkal hatékonyabb és felszín alatti kérdésekre is választ adhat. Nem titkolt szándékunk volt még, hogy ezzel az iskola többi osztályát is elérjük. A kiírásban erre ösztönöztünk, az iskolai szintű előadásokat plusz ponttal jutalmaztuk. Ez a taktikai húzás be is jött a gyakorlatban, mert minden előadást iskolai szinten hirdettek meg a csapatok.

Az előadás tervezésénél egyéb nevelő szempontokat is figyelembe vettük: a diákoknak olyan

az életben fontos dolgokat is megmutattunk, amelyre az iskola nem készíti fel őket.

Előadás profil, az előadás megtervezése: A kiírásban egy letölthető formanyomtatványt tettünk közzé, amellyel segítettük az előadás megtervezését. [3. melléklet]

Előadó meghívása:

Ez csak első hallásra könnyű feladat. Azonban a választott témában kompetens előadót fel kell keresni, meg kell hívni. A meghívás mechanizmusa sem mindennapos dolog, hivatalos meghívó, előadásra felkérő levelet kell írni (a meghívás bizonyítékát is kértük). Ebben az esetben a hivatalos levél megírását is megtanulták (ezt több tanár is megerősítette). A tanárok sem gondolták, hogy ez probléma lehet - ez egy jó alkalom volt arra, hogy megtanulják, hogyan kell hivatalos levelet írni.

Megszervezés, meghirdetés:

A feladat része volt, hogy a honlapunkra elkészítsék az előadás meghívóját és meghívják az előadásra az NLB! egy zsűritagját is. Külön díjaztuk, ha az előadást egyéb módokon is meghirdették az iskolában (plakát, szórólap, hírlevél, iskola rádió, honlap) esetleg a helyi médiumokon keresztül is hírt adtak az eseményről.

Előadás lebonyolítása:

Minden iskolai előadáson részt vett egy NLB-t képviselő zsűritag is, aki a helyszínen is értékelte az előadás lebonyolítását. Az előadásról jelenléti ívet, fotót és teljesítésigazolást [4. melléklet] kértünk.

Előadás értékelése:

Minden csapattól egy rövid beszámolót vártunk, az előadásról: hogyan sikerült, hogyan érezték magukat benne.

Pénzügyi elszámolás:

Minden csapatnak 5000 forintot biztosítottunk, amiből az előadás felmerülő költségei fedezésére gazdálkodhatott. A pénzzel természetesen el is kellett számolniuk [5. melléklet]. Ez egy jó gyakorlata annak, hogyan kell a pénzzel elszámolni, számlát kérni stb.

Az előadás értékelését, az előadáson résztvevő meghívott zsűritag végezte, az előre kidolgozott értékelési szempontok alapján (előadás profil, értékelőlap értékelése, meghirdetés, meghívó, honlaphír, diákok részvétele a szervezésben, lebonyolításban felkonferálás, jelenléti ív kezelés, dokumentumok összeállítása, megvendégelés stb., iskolai- vagy osztály szintű előadás).

A harmadik forduló plakátján is elhelyeztünk egy környezetvédelmi üzenetet: a fosszilis energiák túlzott felhasználásának következménye, a megújuló energiák népszerűsítése.

A forduló különdíja, amit a dobogós csapatok kaptak (holtversenyek miatt öt csapat) a Több, mint játék könyv.

8.1.4. #4 forduló: csapattagonként egy választott pazarló fogyasztási szokás megváltoztatására tett **fogadalomtétel**

- 1. A csapat minden tagja válasszon egyet pazarló fogyasztási szokásai közül...*
- 2. ...majd tegyen esküt/fogadalmat, hogy változtat rajta!*
- 3. Beszéljétek rá segítő tanárokat is egy fogadalom megtételére!*
- 4. Minden csapattag töltsse ki az alábbi feladatlapot...*

A feladat kiírása mellé egy feladatlapot is melléeltünk, amin a csapattagok vázlatpontokba szedve megtehették a fogadalmukat. [6. melléklet]

A forduló célja, hogy a csapatok minden tagját bevonjuk a munkába. Ne legyen olyan csapat-

tag, aki nem vette ki részét a közös munkában, ne lehessen elsumákolni a feladatokat. Annyi fogadalmat vártunk, amennyinek korábban az osztálylétszámot (pólómennyiség alapján) adták meg.

A feladatban el akartuk érni, hogy a diákok tükörbe nézzenek, szembesüljenek pazarló fogyasztási szokásaikkal és elgondolkozzanak azon, hogy ezekkel mit okoznak. Majd tegyenek fogadalmat, hogy első lépésként legalább egy ilyen szokásukat felszámolják. Biztosak vagyunk benne, hogy a megtett fogadalmak hosszú távon beépülnek az egyén gondolkodásába.

A negyedik forduló plakátjának üzenete: a tudatos vásárlás és -fogyasztás erősítése.

A forduló különdíja: újrahasznosított termékekből álló papír-írószer csomag.

8.1.5. # 5 forduló: figyelemfelkeltő környezetvédelmi témájú villámakció szervezése

- 1. Válasszatok ki egy környezetvédelmi ügyet, amire szerintetek fontos, hogy mások is felfigyeljenek!*
- 2. Tervezzetek egy figyelemfelkeltő villámakciót...*
- 3. ...majd bonyolítsátok le egy nyilvános helyen, minél nagyobb közönség előtt.*
- 4. Írjátok egy akciótervet (mit? miért? hogyan? tesztek) és írjátok le, miként éreztétek magatokat a megmozdulás megvalósítása közben. Milyen reakciókat váltottatok ki a szemtanúkbán?*

A fordulóban olyan nyilvános, rövid figyelemfelkeltő és megdöbbenítő villámakció lebonyolítása volt a cél, amelybe a csapatok mások - osztálytársaik vagy lakosság - figyelmét is felhívják, esetleg bevonják őket az akcióba. Megjegyzés, hogy bár ez a feladat tűnik a legnehezebbnek és a legtöbb energiát megmozgatónak, mégis ezt csinálták a legszívesebben, ez tetszett legjobban a csapatoknak.

A villámakció megtervezésére egy akcióterv tervezési űrlapot tettünk fel a kiírásban. [7. melléklet]

A forduló különdíjai a dobogós csapatok osztályajtóra helyezhető, falra fúrható

osztálytáblákat kaptak ajándékba.

A forduló plakátjának üzenete: Csatlakozz a Föld órája klímavédelmi akcióhoz!

A vetélkedősorozat tapasztalatai és amire a jövőben figyelni kell:

- A szabályokat pontosan le kell írni, ki kell fejteni a részleteket. A korosztály egyik jellemzője, hogy keresi a kikapukat és ha talál, azt ki is használja. Ezt megelőzendő úgy kell kialakítani a körülményeket és a lefektetett szabályokat, hogy azokba ne lehessen belekötni. Az első forduló drága tapasztalata, hogy nem szabályoztuk a pólóra helyezhető logók méretét és a színek számát.
- Menetrend, a határidők betartása. A csapatok hajlamosak csúszni a határidőkkel, ezért a határidőknek kell egy rugalmasságot adni, persze megfelelő határok között.
- Jó kapcsolat kiépítése a csapatokkal, csapatkapitányokkal, segítő tanárokkal. Ez teszi lehetővé a csapatokkal a kétirányú kapcsolatot, kommunikációt, amire szükség is volt. Kérdéseiket könnyen feltehették a csapatok - amire rögtön választ, visszajelzést kaptak - ha elbizonytalanodtak vagy nem volt teljesen világos valami. Érezhették, hogy „él” a vetélkedő, nincsenek magukra hagyva.
- Lelkiismeretes zsűrizés. A fordulók zsűrizése sokszor fáradtságos munkával járt, mégis nagyon fontos, hogy a zsűritagok lelkiismeretesen végezzék a munkájukat. Így biztosítható a „csalások” kiszűrése és az objektívitas, az igazságos összemérés.
- Eredményhirdetés: Az egyes fordulóknak mindig csak az első három helyezettet hirdettük ki. Azért választottuk ezt a taktikát, mert nem szeretnénk volna, hogy a vetélkedő rangsorában hátrébb álló csapatok menet közben elkedvtelenedjenek és feladják a vetélkedőt.

8.2. # +1 (6.) záró forduló:

Az NLB! #5+1 fordulós vetélkedősorozat lezárásaként egy nyilvános záró fordulót terveztünk Szekszárd központjában, amelyet egy környezetvédelmi, figyelemfelkeltő eseménynek szántuk és, amelyre a vetélkedő iskolai fordulóiban legjobban szereplő hat csapatot hívtuk meg. Érdeklődőként, szurkolóként természetesen a vetélkedő többi csapatát is szívesen láttuk.

A záró vetélkedőt egy élményekben gazdag, kalandos csapatversenynek terveztük meg, ahol a csapatok az ügyességüket, leleményességüket is összemérhették. Célunk, hogy a csapatok személyesen is találkozzanak, megismerjék egymást és egy olyan nagy volumenű környezetvédelmi eseményt rendezzünk, amire a városban még nem volt példa. Igazi csapatépítő, az egész osztály kooperációját igénylő versenyszámokat állítottunk össze. Nem utolsósorban pedig NLB! programunk eredményeit, iskolai programjaink eredményeit is bemutattuk.

Az öt iskolai forduló után, az összesített eredmény szerinti legjobb hat csapat helyett, az első hét csapatot hívtuk a záró vetélkedőre. Ennek egyik oka egy kialakult holtverseny, másik oka pedig, hogy az élmezőny egy-két pont különbségekkel - a többi csapattól jócskán ellépve - hét csapatból állt. Korrektebbnek és igazságosabbnak ítéltük a hét csapat továbbjutását.

Egy ilyen típusú, sok embert megmozgató szabadtéri rendezvény megszervezésekor minden esetben kell egy „B” terv is, amiben esőhelyszínről is gondoskodunk. Ezért második helyszínnek a Városi Sportcsarnokot szemeltük ki és végül, az időjárás változékonysága miatt - az utolsó pillanatig várva a helyszín végleges megadásával - a záró vetélkedőt a Sportcsarnokba vittük.

A záró forduló forgatókönyvének elkészítésében, a játékszámainak megalkotásában és a játék lebonyolításában egyesületünk és partnerszervezeteink (Gemenc Természetvédelmi és

Sportegyesület, TanÖsvény Természetjárásért Egyesület) önkéntesei segítettek. A játékszámok megalkotása és a játék eszközök beszerzése után a középiskolás klubtagjainkat bevonva az előkészítésbe, minden játékszámot leteszteltünk. Egy-egy játékszámnál a gyakorlati kipróbálás után úgy igazítottunk az elméletben lefektetett szabályokon (távolság, idő stb.), hogy azok élvezhetőek és teljesíthetőek legyenek.

A záró forduló játékszámai:

Hagyományos vetélkedőszerűen zajló feladatok, amelyekben az összes csapat egyszerre vett részt:

- **Repülő szőnyeg** - kooperációra ösztönző feladat. Lényege megfordítani egy szőnyeget a másik oldalára úgy, hogy a rajta állók közben nem lépnek le róla. Környezetvédelmi "háttértörténet" és kérdésfelvetés: Hogyan utazol, ha nem állnak rendelkezésedre a fosszilis energiahordozók?

- **Kvíz** - Saját kidolgozású elméleti feladat. Környezetvédelemmel, fogyasztási szokásokkal és fenntarthatósággal kapcsolatos kérdések, amelyekre a válasz minden esetben egy szám volt. A kérdés elhangzása után minden csapat 20 másodpercet kapott, hogy felírja krétával egy táblára és felmutassa. Az eredményeket segítőkink feljegyezték, majd rangsorolták.

- **Ökológiai lábnyom** - Poénos, csapatmunkát, kreativitást és kisebb fizikai erőnlétet igénylő feladat. Csapatonként 10 fő építsen „élő” tornyot úgy, hogy minél kevesebb lábbal érintse a talajt. Környezetvédelmi kérdésvetés: Mekkora termőföldet foglalsz a fogyasztásoddal? avagy mekkora az ökológiai lábnyomod?

„Forgószínpad” szerű játékszámok, ahol a csapatok minden állomást körbejárva, állomásonként kaptak egy-egy feladatot. Figyelni kell rá, hogy legalább annyi helyszín legyen, amennyi csapat verseng. Minden csapatnak játék-kartont készítettünk, amelyre az állomásokat

felügyelő segítőink ráírták a pontszámokat, elért eredményeket:

- **Pillepalack görgő** - cél három embert egy deszkán célba juttatni vízzel töltött pillepalack „görgők” segítségével, a lehető legrövidebb idő alatt. Környezetvédelmi háttértörténet: Teherszállítás az ókorban...
- **Favágás** - a cél minél kevesebb csapással négyfelé hasítani három farönköt. Zöld háttértörténet: Hagyományos energiaforrás sok munkával, szigorú takarékossgal.
- **Palacsintasütés** - feladat a legvékonyabb (legkisebb tömegű) palacsinta tésztát megsütni. Háttértörténet: Hagyományos étek, helyi alapanyagok!
- **Jégvermelés** - a feladat lényege egy vízzel negyedig töltött hordóban állva, bekötött szemmel és „speciális szerszámokkal” a jégkockát a vízből kihalászni és a vödörbe dobni a lehető legrövidebb idő alatt. Környezetvédelmi felvezetés: Amikor még nem volt hűtőszekrény, bizony bizony el kellett vermelní a befagyott tó jegét...
- **Krumpli hámozás** - a lehető legkisebb veszteséggel meghámozni a krumplikat, aminek előtte és utána is lemértük a súlyát. A feladat ideológiája: Fő a takarékossg!
- **Talicskázás** - a talicskában háttal ülő, csapattag irányítja a két bekötött szemű „kubikust” végig egy szlalompályán. Háttértörténet: helyi erőforrás és a kétkezi munka.
- **Traktorgumi gurítás** - feladat a traktorgumit úgy végiggurítani egy kijelölt pályán, hogy közben egy csapattag benne ül a gumi belsejében. Környezetvédelmi történet, felvezetés: a háztáji munka után (mert a gyerekeknek is ki kellett venniük a részüket a munkából), szórakozás az éppen rendelkezésre álló hulladékkal.

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

Az egész vetélkedő alatt zajló játékszámok, amiket elsőnek adtunk fel.

- **Teszt, elméleti feladat** - 100 kérdéses, saját kidolgozású tesztsor. Fogyasztási szokások, környezetvédelem és természetvédelem témakörökben. Ehhez minden csapat lezárt borítékban, mellékelve kapott egy teszt kartont a gyorsabb és megbízhatóbb értékelés végett
- **Pillepalack csíkvágás** - feladat, minden csapat egy darab PET palackot kapott, amiből a lehető leghosszabb csíkot kellett vágja. Környezetvédelmi történet: Mennyi szemetet termelünk már egy műanyag palackkal is...

Hozott feladat, amire a csapatoknak otthon kellett felkészülniük:

- **Hulladék műalkotás** - a feladatra a csapatok otthon készültek. Kreatív művészeti alkotás hulladékból, amit a helyszínen be is kellett mutassanak vizuálisan és szövegesen is. Ez lehetett szobor, műalkotás, divatbemutató, bábjáték, akármi. A lényeg, hogy hulladékból kellett legyen. Környezetvédelmi háttér: A hulladék újrahasznosítása.

A fentiekén kívül két „tartalék” feladatunk is volt, arra az esetre, ha eldöntendő vitára vagy holtversenyre került volna a sor. Tartalékjátékszámainkat végül nem kellett bevessük.

Az vetélkedő levezénylését játékmester, egyben speaker (egyesületünk önkéntese) hangosbemondón keresztül vezette, akivel előzetesen megbeszéltük a játékszámokat és azok környezetvédelmi „háttértörténetét”. Ő ismertette a feladatokat és elmesélte, hogy melyik játékszám mit szimbolizál, hogyan és milyen környezetvédelmi témához kapcsolódik.

A vetélkedő zsűrijét az egyesületünk elnöke és partnerszervezeteink (Zöldtárs Környezetvédelmi Közhasznú Alapítvány, Tolna Megyei Természetvédelmi Alapítvány,

Természet Jogaiért Alapítvány) képviselői adták. Feladatuk a játék tisztaságának ellenőrzése, a pontszámok vezetése, vitás ügyek rendezése és végül a csapatrangsor felállítása volt.

A vetélkedő kiváló hangulatban telt, a csapatok, és a lebonyolításban résztvevő 21 önkéntesünk és a zsűritagok is jól érezték magukat. Egy valóban jó hangulatú, vidám és felhőtlen vetélkedő volt.

A jövőre vonatkozó tapasztalatok, amikben változtatni kell:

- Játékszabályunk értelmében nem számítottuk be az első öt iskolai forduló pontszámait a záró vetélkedő pontszámaiba, ott a tét „csak” az első hat (hét) közé kerülés volt. Ezt jogosan kifogásolhatta az a csapat, aki toronymagasan elsőként jutott be a záró fordulóba. Ők méltatlannak érezték, hogy végül nagyrészt ügyességi feladatok döntenek az elért elméleti munkájuk, eredményeik felett.

- A hulladék műalkotás pontozását is hét pontos skálán (ahány csapat) állítottuk be, ami a kevesebb pontot elérő csapatoknak „demoralizáló” hatású, mert látszott, hogy minden csapat nagyon sokat készült otthon a feladattal. Ezért szerencsésebb lett volna más módszerrel pontozni ezt a feladatot.

Az NLB! #5+1 záró vetélkedő szabályrendszere, amit a honlapunkon hirdettünk ki:

A csapatok: A Ne légy birka! vetélkedősorozat öt fordulójában első hét helyezést elért Tolna megyei középiskolás osztályközösség egy felnőtt segítővel.

Csapatlétszám: A csapatok létszáma minimálisan 10 fő + felnőtt segítő.

Helyszín: Szekszárd, Prométheusz park (rossz idő esetén a Városi Sportcsarnok)

Regisztrációs határidő: 2010. június 4. 12:30-tól 12:55-ig. (kezdés 13:00-kor)

A feladatok: A záró vetélkedő nyilvános, amely ügyességi és elméleti feladatokból áll.

A feladatok pontszámai: Az előző fordulókban elért eredményektől függetlenül minden csapat 0 ponttal indul. Feladatonként 7 pontot lehet gyűjteni: az első csapat hét pontot, a hátrébb végzettek egyesével csökkenő pontszámokat kapnak.

Joker szabály: Minden csapat előre megjelölhet magának egy feladatot, amiben az elért pontjait megduplázzuk. Erre minden csapatnak egyszer van lehetősége. Egy játékszámot többen is megjelölhetnek.

Értékelés, zsűri: A vetélkedőt 5 tagú zsűri bírálja. A zsűritagokat az Ifjúsági Unió Szekszárd és partnerszervezetei adják.

Díjak:

- Első helyezés: Egy négynapos osztálykirándulás, amit az Ifjúsági Unió Szekszárd országjáró szakosztálya szervez. A kirándulás helyszíne megegyezés tárgyát képezi.

- Második helyezés: Részvétel a Természetjáró Gyermek - és Diákok Országos Találkozásán. (2010. június 27.-július 3., Sötétvölgy)

- Harmadik helyezés: Háromnapos hétvége Doromláson (tanya a Duna parton Bogyiszló településtől 5 kilométerre, mindenféle „civilizációtól” távol:)

Szétlövés: Azonos pontszámok esetén az előző öt fordulóban elért helyezések döntenek.

Amit hozzatok

A korábbi kiírásunk szerint: "...a záró vetélkedő egyik feladata amire előre kell dolgoznotok egy kreatív művészeti alkotás hulladékból, amit a helyszínen be is kell mutassatok vizuálisan és szövegesen is (ez lehet szobor, műalkotás, divatbemutató, bábjáték, akármilyen. A lényeg, hogy hulladékból legyen)."

A környezettudatosságot szem előtt tartva poharakat hozzatok magatokkal. (A program szellemiségéhez nem illene a műanyag pohár és egyébként sem vagytok már birkák).

Az egyik feladatban pillepalackot kell majd vágni. Ehhez minden csapat hozzon magával ollót.

És végül: Ne felejtsetek el magatokkal hozni saját Ne légy birkás pólóitokat!

8.3 Alkotópályázatok

A tervezett iskolai programjaink között egy-egy környezetvédelmi témát feldolgozó alkotópályázatot is meghirdettünk. A vetélkedősorozatunkkal párhuzamosan, három kategóriában hirdettük meg pályázatainkat:

- Képregény szerkesztése
- Rajzpályázat
- Fotópályázat

A képregény szerkesztése pályázat kiírása:

1. Tervezz környezetvédelmi témájú poénos képregényt
2. A képregény 3-5 képkockából álljon
3. Használj fel benne "Ne légy birka!" karaktereket, de bevonhatsz újakat is

A képregény tervezését bármilyen formában elfogadtuk (rajzon, fotón vagy elektronikusan) és kihangsúlyoztuk, hogy az értékelés során nem a kivitelezést, hanem az ötletet fogjuk értékelni. A

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

Ne légy birka! karaktereket (többféle fehér - és fekete birka, kos) a honlapunkon letölthetővé, elérhetővé tettük.

A rajzpályázat kiírása:

1. *Készíts környezetvédelmi témájú rajzot/festményt...*
2. *... vagy tervezhetsz grafikát, plakátot is*
3. *Az alkotás mutasson rá az ember pazarló, természetromboló magatartására*

A pályázatban a kivitelezést, frappáns megoldásokat és ötleteket értékeltük.

A fotópályázat kiírása:

1. *Készíts fotót egy konkrét környezetvédelmi témát vagy pazarló fogyasztási szokást érintően...*
2. *...és/vagy a képeidből fotomontázs is készülhet*

A beküldést rugalmasan kezeltük, akár postai vagy elektronikusan is eljuttathatták hozzánk a fiatalok.

A legjobb alkotópályázatokat ajándékutalvánnyal illetve nyilvánossággal (kiállítást szerettünk volna rendezni belőlük) díjaztuk volna.

Tervünk, hogy havonta értékelve hirdettünk volna eredményt, azonban az alkotópályázatainkban kudarcot szenvedtünk - nem érkeztek be pályaművek. Ez arra késztet bennünket, hogy levonjuk a tanulságokat és elgondolkozzunk, mit csináltunk rosszul, mi az amit másképp kellett volna tennünk.

Úgy gondoljuk a kudarc oka, hogy ilyen - vagy hasonló típusú alkotópályázatokból folyamatosan több is van az iskolákban, ezért ezen a területen is valami „ütősebb”, újszerűbb dologgal kellett volna előrukkolnunk. Nyilvánvalóan a feladatok közel sem voltak olyan izgalmasak, és egyediek mint a vetélkedősorozatban.

A jövőre nézve arra a megállapításra jutottunk, hogy az alkotópályázatok módszerein még dolgoznunk, finomítanunk kell. Belementünk abba az egyhangúságba, amit a vetélkedő-

sorozatban elkerültünk. Valószínűleg nem iskolai programként, hanem nagy nyilvánosságú pályázati felhívásként kell a jövőben meghirdetni ezt a programelemet, akár országos hatókörrel és komolyabb díjakkal.

Az alkotópályázatokat plakáton is meghirdettük, amiket a középiskolákba eljuttatunk. Plakátjaink környezetvédelmi üzenete: a pazarló fogyasztási szokások következményei a természetre, rávilágítás a reklámok sugallta felesleges, pazarló vásárlásra.

9. ISKOLAI ELŐADÁSOK

Már a „Megfogtalak Megvagy” programunkban is volt kapcsolatunk a középiskolákkal, és az intézményvezetőkkel, így biztosítottak láttuk, hogy előadásainkkal bejuthatunk az osztályfőnöki órákra. „Zöld” partnerszervezeteinkkel közösen olyan megdöbbentő és figyelemfelhívó előadáscsomagokat dolgoztunk ki, amelyek interaktív módon osztályfőnöki órák keretében feldolgozhatóak. Igyekeztünk olyan témákat választani, amelyek nyersen rávilágítanak a környezetvédelmi problémákra, azok súlyosságára és az egyén felelősségére.

Fontos szempont volt az előadások megtervezésekor elérni azon célkitűzéseinket, hogy egy-egy előadás alkalmával a diákokat bevonjuk a közös gondolkodásba és ne csak egyirányú előadások legyenek. El akartuk érni, hogy a fiatalok feltegyék kérdéseiket és választ kapjanak általuk nem tiszta dolgokra is. Az előadások várt hatása, hogy érzékenyítsük, aktív részvételre bírjuk a diákokat, olyan területeken, amik a mindennapokban nem érik el az ingerküszöbüket.

„Zöld” partnerszervezeteinkkel további osztályfőnöki órák keretében bemutatható interaktív előadásokat dolgoztunk ki, amiket az iskolai vetélkedősorozatunk mellett propagáltunk az iskolákban. Partnereink meghívható előadásai:

Gemenc igazi arca - azaz a természetvédelmi kezelés problémái az ártéri erdőkben

Előadó: Siklósi Máté - Természet Jogaiért Alapítvány

Az előadás témája: Védett természeti területeink erdeiben sajnos jelenleg is meghatározó érvényű a nyereségorientált, intenzív erdőgazdálkodás. A nyereségérdekelt gazdálkodás során végzett erdészeti beavatkozások (tarvágások, idegenhonos fafajú állományok felújítása) teljes mértékben ellentétes a erdei ökoszisztéma működésével, rengeteg pontban ellentétes a természetvédelmi célokkal. A Duna-Dráva Nemzeti Park Duna-menti területei (Gemenc és Béda-Karapancsa) Európa hírv és jelentőségű ártéri élőhely. Kevesen vannak

viszont tisztában azzal, hogy itt is alig található mára már természetközeli állapotú erdő, a védett fajok jelentős részének alkalmatlanná kezd válni a gemenci erdő. Előadásom ezt a témát járja körül, az érintett gazdálkodók, hatóságok, természetvédelmi kezelő bevonásával készült 25 perces filmen keresztül.

Klímváltozás - mi tettük - mit tehetünk?

A fogyasztói társadalom rabságában - Törjünk ki!

Előadó: Gaál Zsófia - Zöldtárs Környezetvédelmi Közhasznú Alapítvány

Az előadás témája: A jelen generációk természeti erőforrásokhoz, természeti- és épített környezetéhez való viszonya alapvetően romboló, eldobó szemléletű. Az iskolai évek alatt rengeteg szó esik arról, hogy mi mindenre használhatóak a természet adományai, azonban még szinte említésre sem kerül, hogy mindezen javak előteremtésében, fenntartásában milyen felelőssége van az embernek. Célunk, hogy az elkövetkező generációk számára a környezetünkkel való együttélés alapvetően az egyensúly, a fenntarthatóság felé törekedjen.

Barátságban a denevérekkel

Előadó: Görföl Tamás - Tolna Megyei Természetvédelmi Alapítvány

Az előadás témája: Az előadásban megismerkedhetnek az érdeklődők a denevérek életmódjával, azon tulajdonságaikkal, melyek megkülönböztetik őket a többi emlőstől. Szó esik a hazai denevérfajokról és élőhelyükről, valamint a denevérekkel kapcsolatos kutatási módszerekről.

A hülyeség kora film vetítése és üzenetének megvitatása

Előadó: Mezei Csaba - Ifjúsági Unió Szekszárd

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

Az egyesületünk előadása - ami az iskoláknak küldött bemutatóanyagban is szerepelt - A hülyeség kora film vetítése és üzenetének interaktív feldolgozása, megvitatása.

Úgy gondoltuk, A Hülyeség kora film üzenetei egy kiváló lehetőséget adnak arra, hogy az iskolai előadásaink során beszélgetéseket, vitákat generáljunk. Ezért a Ne légy birka! programhoz kapcsolódóan egyesületünk együttműködve a Védegyület Egyesülettel megszerezte a film magyarországi részjogtulajdonát (ezzel kaptunk jogot a nyilvános vetítésekre). Az ehhez szükséges pénzt adományszervezés keretében egyesületünk tagjai, magánszemélyek adták össze.

Az előadásokat meghirdettük az iskolákban és a honlapunkon is közzétettük. Az előadásokat a honlapunkról letölthető meghívó kitöltésével és visszaküldésével, de személyes kapcsolatfelvétellel is meg lehetett hívni.

Az előadások megtartásának ideje és módja az előadóval történő egyeztetés alapján zajlott.

10. ISKOLÁN KÍVÜLI PROGRAMOK

A környezettudatos nevelésben fontos az érzelmekre ható, megrázó figyelemfelhívás, hogy széles körökhöz eljuttassuk üzeneteinket, ezért programjaink megszervezése alatt a „minél több emberhez jutunk el, annál sikeresebbek vagyunk” stratégiát követtük. Iskolai programjaink mellett számos iskolán kívüli eseményt szerveztünk.

10.1 Kampányok - Nemzetközi akciókhoz csatlakozás

10.1.1. Kerékpáros közlekedés népszerűsítése és az Európai autómentes nap

A programunk során több kampányt indítottunk, többféle témában. Célunk, hogy környezetvédelmi ügyeket érintően átadjunk olyan üzeneteket amelyek, a fenntarthatóság szolgálatában állnak illetve képesek a fogyasztási szokásokat megváltoztatni. Kampányaink során a médiát is igyekeztünk az ügyünk mellé állítani és rajta illetve saját csatornáinkon keresztül az emberek támogatását megnyerni és a közvéleményt formálni.

Kampányoltunk a biciklis közlekedés népszerűsítéséért. A kampányunk célja, hogy felhívjuk a közvélemény figyelmét a kerékpározásra, mint közlekedési módra, valamint a döntéshozóknak üzenetet küldjünk, hogy a biztonságos kerékpározáshoz kerékpárutak kelljenek.

A kampányunk lezárásaképp egy kerékpáros demonstrációt szerveztünk Szekszárd központjában, amellyel lehetőséget teremtettünk a térség lakosainak és bringásainak arra, hogy aktívan részt vállaljanak ebben a „zöld” akcióban.

Az alábbi eszközökkel kampányoltunk a biciklis közlekedés népszerűsítéséért:

- Kisfilmet készítettünk, amelyben bicajosok elmondják véleményüket a kerékpáros közlekedésről és Szekszárd város bicajozási lehetőségeiről

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

- A felhívást és demonstrációnkat a honlapjainkon, hírleveleinkben és partnereinken keresztül is közzétettük
- A felhívást a médián keresztül is eljuttattuk az emberekhez. A Tolna megyei és szekszárdi sajtóban is megjelent üzenetünk: Szekszárdi Vasárnapban, Tolnai Népújságban, és a Rádió Antrittban
- Szekszárd központjában és a szekszárdi általános- és középiskolákban plakátokon és szórólappal hívtuk fel a figyelmet a kerékpározásra és az autómentes napi demonstrációkra
- Az Európai autómentes napon kerékpáros demonstrációt és kerékpáremelést szerveztünk a Zöldtárs Környezetvédelmi Közhasznú Alapítvánnyal és a TanÖsvény Természetjárásért Egyesülettel közösen.
- A kerékpáros demonstrációnkon a bicajosok véleményeit összegyűjtöttük: A kommenteket az alábbi két megközelítésben folytatva vártuk: „szekszárdi kerékpárosként jónak gondolom” és „szekszárdi kerékpárosként mindenképp változtatnék rajta”. A véleményeket begyűjtöttük, összegeztük és közzétettük.

10.1.2. Kampány a helyi termékek népszerűsítéséért

Bonyhádon folytattunk kampányt a helyi termékek népszerűsítéséért a Szent László Szakképző Iskola Perczel Mór Szakközépiskolai Tagintézmény 10.c osztályával közösen, az ő kezdeményezésükre. A közös kampányunk célja, hogy az iskolák tanulói, pedagógusai és a bonyhádi lakosság felismerje, a helyben előállított termékek jelentőségét. Rádöbbenjenek, hogy a helyi termékek vásárlásával, szolgáltatások igénybevételével hozzájárulhatnak a klímaváltozás megfékezéséhez, a helybeliek megélhetéséhez és a helyi gazdaság fenntartásához is.

Az 10.c osztállyal osztályfőnöki óra keretében dolgoztuk ki a környezetvédelmi, és a

fogyasztási szokásokat alakító kampányunk stratégiáját és meghatároztuk kampányunk eszközeit:

- Szórólapot és plakátot készítettünk, amin elhelyeztük kampányunk üzenetét és meghirdettük kampányunk záró rendezvényét.
- A plakátokat és a szórólapokat az osztály tagjai a bonyhádi iskolákban, kollégiumokban, és a város közterein helyezték el és osztották szét.
- A kampányunk felhívását és a filmvetítést honlapjainkon is elhelyeztük.
- A Tolna megyei és bonyhádi sajtókban is megjelentünk: Tolnai Népújságban, a bonyhádi Fortuna rádióban és a rádió hírlevelében.
- A bonyhádi TV is hírt adott az eseményünkről
- A hülyeség kora című film lakossági filmvetítése és vitaest felkért előadó közreműködésével.

A kampányunkat lezáróan a bonyhádi Vörösmarty Mihály Általános Művelődési Központ színháztermében tartottunk lakossági filmvetítést és vitaestet. A film utáni vitaest és beszélgetés vezetésében, moderálásában felkért előadó volt segítségünkre.

10.1.3. Ne dobd beee!

Június elején kampányt indítottunk a vásárlásra ösztönző, agresszív és tolakodó reklám- és szóróanyagok dömpingjének megfékezésére. A vásárlókhöz a szóróanyagokat elsősorban az otthoni postaládák elárasztásával jutattják el, ezért mi úgy gondoltuk, ezen a „helyszínen” avatkozunk be:

- „Kérem, ne dobjanak reklámanyagot a postaládámba!” szövegű postaládára ragasztható -matricát terveztünk és készítettünk.

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

- Matricáinkat és üzenetünket honlapjainkon és minden egyesületi és NLB! rendezvényünkön terjesztjük.

A matricáról a visszajelzések pozitívak. Akik kiragasztották a matricát a postaládájukra nem, vagy sokkal kevesebb reklámanyagot kapnak. Sokan keresik matricáinkat, postai úton és személyesen is. Nem egy esetben volt arra is példa, hogy Budapestről kértek tőlünk matricát. Kifejtették, hogy támogatják, és jó ötletnek tartják a kezdeményezésünket.

10.1.4. Kampány-pólók

A vetélkedősorozatunk első fordulójában tervezett osztálypólók, mind különböző környezetvédelmi üzenetet hordoznak. Egyedi pólóját 19 osztály 497 diákjának készítettük el.

A kampány-pólókról bővebben a 8.1.1. pontban (1. forduló - környezetvédelmi téma választás, hozzá logó, szlogen és pólótervezés) olvashatsz.

10.1.5 Nemzetközi akciókhoz csatlakozás

A Ne légy birka! program alatt többször csatlakoztunk Nemzetközi Világnapokhoz - akciókhoz. Csatlakozásunkat hol nagyobb, hol kisebb esemény követte. Minden esetben felhívásokat tettünk közzé, írásokat jelentettünk meg a témában.

- Európai autómentes nap (2009-ben és 2010-ben is)
- Föld órája (lásd! bővebben a 8.1.5 pontban, #5. forduló: figyelemfelkeltő környezetvédelmi témájú villámakció szervezése)
- Föld napja
- Víz világnapja
- Elsivatagosodás és aszály elleni küzdelem világnapja

10.2 Nyilvános előadások

Nyilvános, mindenki által látogatható környezetvédelmi illetve fenntartható fejlődés témájú előadásokat szerveztünk, amiket széles körben meghirdettünk és amelyek színvonalát és objektivitását neves előadók meghívásával garantáltuk. Bemutattuk az egyén felelősségét és lehetőségeit, hogy mit tehet a természet megóvásáért és egy fenntartható életforma megteremtéséért.

Előadásaink:

- A Hülyeség kora film vetítése, majd vitaest a film üzenetéről. Felkért előadó Dr. Gazdag László egyetemi docens (PTE). Partnerünk az est szervezésében a Magyar Vállalkozói Szalon volt.
- Milyen jövőnk van? címmel szerveztünk előadást. Meghívott előadónk Antalffy Tibor gondolkodó, író volt. Az előadás témája a klímaváltozás, túlnépesedés, erőforrás válság, környezeti problémák és megoldásaik, túlélési stratégiák illetve a felkészülés lehetőségei voltak.
- Mi vár ránk tulajdonképpen? Molnár Géza a Fenntartható Fejlődés és Erőforrások Kutatócsoportjának vezetője tartott előadást. Az előadót arra kértük fel, hogy történelmi példákon keresztül mutassa be a nagy civilizációk fenntarthatatlanságát és vonjon párhuzamot a mai életmódunkkal. Mondja el véleményét a felkészülés lehetőségeiről és a jövőbeni megoldásokról.
- Energiaválság, klímaváltozás és a felkészülés - túlélés lehetőségei címmel Horváth Csongor biológia-kémia szakos tanár tartott előadást. Az előadó nagyon felkészült a témában és jól ismeri a gyerekek nyelvét is. Éppoly izgalmas előadást tart a fiataloknak, mint a felnőtt korosztálynak.
- A Hülyeség kora filmet többször vetítettük, beszélgetéssel egybekötve klubokban, Szekszárd környékbeli településeken.

10.3 ZöldTér program - Helyi Termék Piac

Helyi Termék Piacot szerveztünk Szekszárdon. Célunk a helyi termelők, kézművesek, iparosok, kisvállalkozók bemutatkozásán túl, hogy a helybeliek megismerjék a saját környezetükben előállított, megtermelt termékeket és kapcsolatokat alakítsanak ki a környékbeli termelőkkel. A lakóhelyhez közel elérhető környezetkímélő és méltányos vásárlási lehetőségekkel mutattunk a fogyasztási szokások újragondolására alternatívát.

A Helyi Termék Piacon csak Szekszárd és 50 kilométeres körzetében megtermelt illetve előállított saját terméket lehetett forgalmazni. A Piacon jelentkezési lap kitöltésével [8. melléklet], ingyenesen vehettek részt a helyi termelők, kézművesek ám az adóügyi és fogyasztóvédelmi kérdéseket minden termelő magának kellett intéznie.

Az esemény népszerűsítésébe bevontuk a Bonyhádi- és Szekszárdi Kistérségi Társulásokat és partnerszervezeteinket is. Meghirdettük a helyi médiában, a Rádió Antrittban, Szekszárdi Vasárnapban és fizetett hirdetésekkel adtuk fel a Tolnai Népújságban. Média megjelenéseinken kívül - az NLB! klubtagok segítségével Szekszárdon plakátokat helyeztünk el és szóróanyagokat osztogattunk.

Az első piacunk sikerén és a helyi termelők, kézművesek pozitív visszajelzéseire és kérésére reagálva minden hónap második péntekén megtartva folytatjuk a piac szervezését.

A honlapunkon Helyi Termék Kalauzt, egy helyi adatbázist hoztunk létre, amelyben a helyi termelőket és kézműveseket igyekszünk összegyűjteni. Az adatbázis elérhető az Ifjúsági Unió Szekszárd és a Ne légy birka! honlapjáról.

Az első piac megrendezése alatt azt tapasztaltuk, hogy a helyi árusok sem környezetkímélő csomagolásban árusítják a termékeiket. Erre válaszolva a következő piacon különböző méretű „Ne légy birkás” újrahasznosított papírból készült zacskókat adtunk a termelőknek és helyben előállított „Ne légy birkás” vászon szatyrokat árultunk. Célunk az volt, hogy felhívjuk az árusok és vásárlók figyelmét a környezettudatos gondolkodásra.

10.4. Záróbuli

Természetjáró Gyermek és Diákok Országos Találkozója (TEGYOT/TEDOT) a Természetbarát Fiatalok Szövetségének programja, melyet minden évben más turisztikával és ifjúsági neveléssel foglalkozó egyesület szervez meg. Kapóra jött, hogy 2010-ben az IFU szervezte a találkozót Szálkán.

Ez volt az első TEGYOT/TEDOT, amely tematikát kapott: A találkozót az NLB! program környezetvédelmi szellemében és arculatával rendeztük meg.

A hat napos találkozó programjaira és zárónapi eseményeire a vetélkedősorozatunkban résztvevő csapatokat is meghívtuk és kalandos programokat kínáltunk nekik. A tábor területén NLB! színpadot állítottunk fel és egy NLB! klubot hoztunk létre, ahol környezetvédelmi foglalkozásokat és előadásokat tartottunk és gondoskodtunk a szelektív hulladékgyűjtésről. A szervezésben és a programok lebonyolításában középiskolás tagjaink és NLB! klubtagjaink is részt vettek, személyiségfejlődésükben komoly mértékben erősítettük az önkéntességet és a felelősségvállalást.

A találkozó ideje alatt minden este helyi (megyei), amatőr középiskolás zenei illetve művészcsoporthoz léptek fel.

Fellépők:

- Tücsök Zenés Színpad Egyesület
- 3 FUNK, az NLB! klub 5 tagú rockegyüttese
- Szekszárdi Tűzsonglőrök
- Bonyhádi Művészeti Iskola táncművészeti tagozata
- szekszárdi középiskolás művészcsoporthulladékból ruhabemutató

NLB! klub foglalkozások, előadások:

- NLB! Kézműves foglalkozások
- Ősi mesterségek - Fazekas József helyi fegyverkovács
- Horváth Csongor előadása: Energiaválság, klímaváltozás és a felkészülés túlélés lehetőségei
- Előadás a szelektív hulladékgyűjtésről (Alisca Terra Kft.)
- Paint ball
- A Hülyeség kora esti filmvetítés
- Ismerd meg városodat! - szekszárdi városismereti verseny
- Csigaűző kalandtúra (ügyességi feladatokkal, drótkötélpályákkal), a Gemenc TSE segítségével
- NLB! Focibajnokság

Energiát fektettünk abba, hogy iskolai eredményeinkkel megismertessük az ország különböző pontjairól érkező pedagógusokat, közösség-szervezőket és továbbadjuk használható, jó gyakorlatainkat. Figyeltünk arra, hogy a helyi értékek, fellépők és zenei csoportok bemutatásával valós alternatívát mutassunk a középiskolás korosztálynak értelmes szabadidős tevékenységek eltöltésére.

A találkozón az NLB! #5+1 vetélkedősorozat második helyezettje a vetélkedő díjaként vett részt.

10.5 Korosztályi segítő tréningje, táborok *(a fejezet megírásában Topán László segített)*

A Ne légy birka! program során háromnapos tréning-táborokat szerveztünk a középiskolás fiataloknak. A tréningeken kalandpedagógiai módszerekkel, egyéni kompetenciákat fejlesztő, önálló véleményformálásra és akciók megszervezésére felkészítő foglalkozásokat tartottunk.

Tréning-táboraink programjait minden esetben hosszas előkészítés előzte meg, egyesületünk, valamint partnerszervezetünk pedagógusainak és fiatalokkal foglalkozó szakembereinek bevonásával.

A tábor programja a nemzetközi tapasztalati tanulás tréningeken elsajátított ismeretekre épült. A tapasztalati tanulás vagy kalandpedagógia (experiential learning) a hagyományos oktatási módszereket egészíti ki, a modern korról járó hiányosságokat igyekszik pótolni. Megoldást kínál azok számára, akik a városi életforma következtében fokozatosan idegenednek el a természeti környezettől, illetve társaiktól is, hiszen egyre inkább atomizálódott világban élnek, és saját tudatuk működésével, érzelmeikkel, fizikai képességeikkel, a konfliktusok kezelésének módjával sincsenek tisztában.

A fiatalok napjainkban kevés alkalommal kerülnek valóban kockázatos, kihívást jelentő helyzetekbe, hiszen a mai világ a kiszámíthatóságot, a kényelmet értékesebbnek ítéli az azonnali döntéseket igénylő, kalandos, bizonytalan kimenetelű helyzeteknél, a szülők is igyekeznek minél több terhet levenni a gyerekeik válláról. A hagyományos oktatási formák sem nyújtanak lehetőséget valódi tapasztalatokra, a „tudást” készen találják fel.

A mi célunk az volt, hogy kimozdítsuk a fiatalokat megszokott hétköznapi rutinjukból, valódi

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

kalandokat, fizikai és szellemi kihívást jelentő helyzeteket teremtsünk számukra, és hogy úgy szerezzenek ismereteket magukról, társaikról és a környezetükről, hogy belefeledkezve a feladatokba észre se vegyék, hogy tanulnak.

További célunk volt olyan fiatalok kinevelése, akik nemcsak saját életükben hasznosítják majd a megszerzett ismereteket, hanem társaikkal is megosztják azokat, így a tapasztalati tanulás eredményessége szélesebb körben lesz majd érzékelhető.

Véleményünk szerint a tanuláshoz, személyiségünk formálásához szükség van konfliktusokra, megoldást igénylő helyzetekre. Az általunk alkalmazott feladatok során a résztvevők félelemnek, bizonytalanságnak vagy kisebb mértékű veszélynek vannak kitéve, és ez erős érzelmeket vált ki az egyénből és a csoportból egyaránt. Ezek az érzelmek jól használhatók a csoportdinamikai folyamatok alakításához. A diákok sok esetben kénytelenek megvédeni magukat, véleményüket, döntéseiket, ez a konfrontáció erősíti az önbecsülést, a helyzetek megoldása pedig felelősségteljesebb döntéshozatalra tanít. A kis kockázat csökkenti az érdeklődést és a tanulás hatékonyságát, a túl nagy kockázat pedig lebénít, blokkolja a figyelmet, így gátolja a tanulást. A mi feladataink pont olyan mértékben kockázatosak, hogy a tanulás a lehető leghatékonyabb legyen.

Mivel a tanulás és a csoportdinamika alakulása hosszú folyamat, így mindig több (3-4) napos táborokban gondolkodtunk, a feladatokat pedig úgy állítottuk össze, hogy nagyobb, többórás összefüggő blokkok alakuljanak ki. A csoportdinamikai folyamatokat folyamatosan figyeltük, a koncepciót néha menet közben alakított át, alkalmazkodva az új helyzetekhez. Már a táborozók kiválasztásánál és csoportokba osztásánál ügyeltünk a nemi arányokra, a diverzitásra (különbféle személyiségű és képességű, háttérű egyének egyenletes eloszlására). A foglalkozásokat

bemelegítő, feszültségoldó, ráhangoló feladatokkal kezdtük, majd reflektálással fejeztük be, hogy a tapasztalatok absztrakció formájában alaposabban rögzüljenek a fejekben, és felhasználhassák azokat további tapasztalatok megszerzésére.

Célunk volt továbbá, hogy a fiatalok figyelmét az emberek és a természeti források viszonyára irányítsuk, ezért a környezeti nevelést szolgáló feladataink egy részét a szabadban, illetve nagyobb társadalmi térben (falu, utca) lehetett megoldani (cserélj el egy tárgyat minél értékeesebb dologra, szerezz fűszert, lisztet, ha enni akarsz stb.).

A tapasztalati tanulás komplex folyamat, egyszerre több készség fejleszthető általa, ezért a feladataink is összetettek voltak, legfeljebb valamelyik alkotóelem aktuálisan túlsúlyba került. Figyeltünk arra, hogy a fizikai és szellemi, illetve belső térben és a szabadban végezhető feladatok felváltva, egyenlő arányban szerepeljenek a programban.

A feladatok egy része fizikai kihívást igényelt (futás, egymás mozgatása, emelgetése, cipekedés, mászás stb.). Más feladatok a logikai készséget fejlesztették (kincskeresés). Hangsúlyos részét képezte feladatainknak a testi kontaktusok kikényszerítése, a bizalom kialakítása, a másik fizikai és szellemi valójának elfogadtatása. Együttműködési és problémamegoldó feladatainkban egymást kellett segíteniük (bekötött szemmel, veszélyes terepen), sőt voltaképpen a legtöbb feladat végkicsengése mindig az volt, hogy bár külön csapatban játszunk, céljaink valahogy mégis azonosak, hiszen ugyanabban a világban élünk, ugyanazokat az erőforrásokat használjuk, és együttműködve jobban boldogulunk, hatékonyabbak vagyunk.

Kommunikációs játékaink az önkifejezést, a nemverbális jelzések használatát fejlesztették, a

másokra való odafigyelésre helyezték a hangsúlyt.

A tapasztalati tanulással rokon módszer a művészeti nevelés, ennek elemeit is számtalanszor felhasználtuk (élmények feldolgozása, kifejezése képekkel, zenével, mozgással).

A táborok igen eredményesek voltak. A diákok többsége visszatérő vendége volt programjainknak, hoztak magukkal újabb és újabb résztvevőket (testvér, barátnő, osztálytárs), így megvalósult az a célkitűzés, hogy a táborozók a saját környezetükre is jótékony hatással legyenek.

A kimeneti kérdőívek tanúsítják, hogy a diákok elégedettek voltak a kapott élményekkel. Kiemelték a programok újszerűségét, szokatlanságát, a játékosság, a humor, a jó hangulat fontos szerepét. Barátságosnak, biztonságosnak ítélték a légkört. Ez talán nem véletlen, hiszen a módszertanunk egyik alapelve az önkéntesség, a programokon való szabad részvétel vagy a távolmaradás lehetőségének a biztosítása. Azt valljuk, hogy ösztönözni a megfelelő légkör megteremtésével és példamutatással (részvétellel) lehet. Nyomon követve a táborozók életét megállapítható, hogy magabiztosságuk, érdekérvényesítő képességük nőtt, társas kapcsolataik kiegyensúlyozottabbak, problémamegoldó és kommunikációs készségük fejlődött, mindannyian közösségük értékes és aktív tagjai, szemléletük környezettudatosabb.

10.6 Klub

Valljuk, hogy a személyes kommunikáció érheti el a legnagyobb hatást, ha valóban megélhető életmódokat mutatunk be és partnerként kezeljük embertársainkat. Ezért a hangadóbb fiatalok közül és azoknak, akik jobban érdeklődnek a környezetvédelem iránt klubot szerveztünk és bevontuk őket a munkába. Egy olyan alkotóműhelyt hoztunk létre, amelyben alternatívát

nyújtottunk az utcai csavargós, kocsmázós időtöltéssel szemben. A klubban klubfoglalkozásokat, egyéni képességeket fejlesztő tréningeket tartunk, és kultúrált keretek között szabad, kreatív időtöltésre biztosítunk lehetőséget. A helyiséget a fiatalok működtetik, természetesen a közösen kialakított szabályok mentén. A működés során a klubtagok megtanulhatják, hogy felelősek tetteikért, és tenniük kell kitűzött céljaikért, közösségük boldogulásáért.

Alapkoncepciónk, hogy a középiskolás korosztály már rendelkezik felelősségtudattal és segítséggel meg tudja szervezni önmagát.

Nagyobb klubfoglalkozások:

- Horváth Csongor előadása klímaváltozás és energiaproblémák címmel
- Résztevők felkészítése a Kaland és tréning táborra
- Kézműves foglalkozásokat, helyi termékek és mesterségek megismerése:
 - Kosárfonás
 - Fafaragás
 - Fazekasság
 - Hímzés
- TEGYOT/TEDOT „NLB!”-sítése
- NLB! #5+1 záró vetélkedő előkészítése. Vetélkedő menetrend finomítása, feladatok kiosztása. Versenyszámok közös kipróbálása, tesztelése, szabályok felállítása
- A Polip Ifjúsági Egyesület fókuszcsoportos klubfoglalkozása
- A klubalapító tagok megbeszélése. Szabályok javítása, új szabályok lefektetése. Működési feltételek, klubprogramok megbeszélése, anomáliák feloldása.
- Klubkoncert és ördögbot bemutató
- Élménybeszámoló előadás - Skandinávia

- „Művész klub” - kézműves, klubdíszítő foglalkozás
- 3 Funk, az NLB! klub házizenekarának koncertje
- NLB! városismereti verseny. A verseny az NLB! klubtagok önálló ötlete és kezdeményezése, amit a klubtagok terveztek meg és bonyolítottak le.
- Polyhos Roland világjáró előadása „szabadlábbon” címmel
- Karácsonyváró „csináld magad” kézműves programsorozat

Ezek mellett kisebb közösségépítő és szabadidős alternatívát jelentő foglalkozásokat is tartottunk: filmklubok, palacsinta- és társasjátékparti, Márton-napi buli, Mikulás-buli.

A klub működtetése során olyan problémákba ütköztünk, amelyek egyre inkább rádöbbenett minket, hogy a fiatalok többsége nem akar felelősséget vállalni tetteikért. Ezért a klubszabályzatunkban a klub működési feltételeit folyamatosan szigorítanunk kellett, míg elérkeztünk oda, hogy a klub működését nyitvatartási rendhez kötöttük.

A fiatalok közül azonban néhányuk igazán jól beilleszkedett és jó csapattag, hasznos tagjává vált a klub közösségének, megbízható korosztályi klubvezetők lehetnek. Csapatépítéssel és önállóan végrehajtható feladatok segítségével erősítjük a felelősségvállalási hajlandóságukat.

11. EREDMÉNYEK, ÉRTÉKELÉS, UTÓSZÓ

Az NLB! #5+1 vetélkedősorozatunk nagyon sikeresnek bizonyult a korosztály körében. Az ütős, izgalmas feladatokkal elértük a korosztályt. Bízunk benne, hogy módszereink hatékonyságát a pedagógusok is felismerték és ezzel bebizonyítottuk, hogy a jó módszereket kiválasztva, igenis sikeresen motiválhatóak, „megfoghatóak” a középiskolás fiatalok.

Az iskolán kívüli programjainkkal is elégedettek vagyunk. Rendezvényeinken összességében jóval többen vettek részt, mint amire számítottunk. Kampányaink és nemzetközi akcióink jól sikerültek, megmozgatták a lakosságot, eljutott az üzenetünk az emberekhez. Nyilvános előadásaink jó hangulatban teltek, a felkészült előadók hasznos és tanulságos információkkal szolgáltak a résztvevők számára. Helyi Termék Piacunk továbbra is működik, minden hónapban megrendezzük. Záróbuli eseményünk és korosztályi segítő tréning táboraink a diákok körében voltak népszerűek és jól érezték magukat, szívesen vettek részt rajtuk. Klubunk is működik, programokkal megtöltve, a fiatalok kedvelt találkozóhelye. Táborainkat és klubunkat továbbra is fenntartjuk, a jövőben is működtetjük a program keretében létrehozott tevékenységeket.

Tartós kapcsolatot építettünk ki 11 középiskolával (ebből 3 ökoiskola) és azok pedagógusaival.

Eredményes számokban

A következő táblázat a Ne légy birka! program eredményeit mutatja be 2009. szeptember 2010. december között. A táblázatból kiolvasható, hány középiskolás diákot mozgattunk meg és hányan vettek részt iskolán kívüli programjainkon.

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

Eredmény	Mutató	Projekt eredményeként létrejött érték
Záróbuli	db	1
Zöld tér	db	5
Zöld tér programon elért emberek száma	fő	931 (aktív)
Nyilvános előadások	alkalom	8
Nyilvános előadásokon résztvevők száma	fő	695
Iskolai előadások	alkalom	23, ebből 11 előadás iskolai szintű
Iskolai előadásokon résztvevők száma	fő	1239
Kampány	db	4+2
Kiadvány	db	6791
Nagyobb klubfoglalkozások - előadások	db	19+8
Klubfoglalkozásokon résztvevők száma	fő	366+95
Klubtagok száma	fő	34
Nemzetközi akciókhoz való csatlakozás	db	3+3 (kisebb akciók)
Vetélkedők, alkotópályázatok	db	6+3
Vetélkedőn résztvevők száma	fő	620
Egyéb programjaink	db	7
Korosztályi segítő tréning	db	3

A Ne légy birka! megszületése, első évadának lezárása után nem ér véget. Zöld gondolkodást, környezettudatosságra nevelő- és ifjúsági tevékenységeinket a LOKALITÁS és EDUCATIO szellemében folytatjuk. 2011-ben induló illetve folytatódó programjaink:

- Ne légy birka! vetélkedősorozat a 7-8. osztályos tanulók fogyasztási szokásainak alakítás, a szekszárdi kistérség általános iskoláiban (IFU)
- Ne légy birka! Klub közösségi szemléletformáló alkotóműhely a fenntarthatóság és lokalizáció jegyében (IFU)
- Ne légy birka! Ifjúsági programok (Polip - IFU)
- NLB! Helyi Termék Piac (IFU)
- NLB! Klub (IFU)
- NLB! Táborkok (Polip - TanÖsvény - IFU)

Az NLB! program során kidolgozott és alkalmazott módszereinket jónak értékeljük. Sikeresen szólítottuk meg és eredményesen tartottuk fent a diákok lelkesedését, bírtuk őket együttműködésre. Programunk üzenete eljutott a célcsoportjainkhoz.

Programjaink rendszeresen jelentek meg a helyi, megyei médiában és saját csatornáinkon, plakátjainkon, szórólapokon, hírleveleken és körleveleken, honlapokon, kapcsolatainkon keresztül is kiváló sajtónk volt.

Jövőbeni programjainkon is nagy hangsúlyt kívánunk adni az újszerű módszereknek, kreatív és szellemes megoldásoknak, a jó ötleteknek. Programjainkat rugalmasan, kalandos és izgalmas stílusban szükségszerűen a korosztály nyelvén tálalva.

Ne légy birka! középiskolások fogyasztási szokásainak környezettudatos alakítása

Fontos adalék, hogy miben látjuk programunk sikerességét: mindig a kiválóságra törekedtünk, innovatív módon szerveztük a programokat és nem sajnáltuk az erőforrásokat - extra energia-befektetéssel és pénzügyi ráfordítással valósítottuk meg céljainkat.

A Norvég Civil Támogatási Alap támogatásából megvalósuló Ne légy birka! program első évadát összességében is sikeresnek értékeljük. A kitűzött célokat, vállalt feladatokat rendre túlteljesítve valósítottuk meg. Az NLB! első felvonása 2010. december 31-én ért véget.

12. PARTNERSÉG

Gyakran úgy tudjuk legteljesebb mértékig a céljainkat elérni, ha más szervezetekkel együtt dolgozunk, ezért különféle módokon, gyakran együttműködtünk helyi és országos szervezetekkel egyaránt. Partnereinkkel jó kapcsolatot építettünk ki, kapcsolataink zökkenőmentesek voltak.

A Ne légy birka! program során öt helyi- és két budapesti zöld, civil szervezettel dolgoztunk, működtünk együtt.

A jövőben is nyitottak vagyunk az együttműködésre, örömmel veszünk részt más szervezetek, intézmények programjaiban, akcióiban és szívesen látunk csatlakozókat a sajátjainkhoz.

13. MÉG TÖBB A NE LÉGY BIRKÁRÓL!

Programlemeinkről bővebben az Ne légy birka! évkönyvben vagy a Ne légy birka! honlapján, a www.nelegybirka.hu oldalon olvashat.

Ha bármi kérdése vagy észrevétele van keressen bennünket. A jövőben is örömmel veszünk részt más szervezetek, intézmények programjaiban, akcióiban és szívesen látunk csatlakozókat a mienkhez. Várunk ötleteket, javaslatokat, jó szívvvel fogadunk segítséget, támogatást, és nyitottak vagyunk az együttműködésre.

Elérhetőségünk: Ifjúsági Unió Szekszárd, 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.

Irodánk: 7100 Szekszárd, Szent László u. 19. fsz/2 (Stuttgart udvar)

Tel: 74/512-073, E-mail: ifu@ifu.hu, WEB: www.ifu.hu

14. AJÁNLOTT IRODALOM

[1] Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia, 1998. Magyar Környezeti Nevelési Egyesület

15. NYILATKOZAT

Az Ifjúsági Unió Szekszárd a Ne légy birka! programot és annak anyagait saját szellemi termékének tekinti. Az anyagok, szimbólumok felhasználását együttműködési megállapodás keretében engedélyezi az NLB! kerekasztal tagjainak. A kerekasztalhoz pályázat útján, kizárólag civil szervezetek, egyesületek, alapítványok csatlakozhatnak.

Az NLB! kerekasztalról részleteket a program honlapján olvashatnak 2011. április 1-től.

16. MELLÉKLETEK

1. melléklet

REGISZTRÁCIÓS LAP

Iskola neve	
Iskola címe	
Évfolyam, osztály	
Osztály létszáma	
Csapatnév	
Segítő tanár neve, elérhetősége (e-mail, telefon)	
Kapcsolattartási lehetőség, csapatkapitány (e-mail, telefon)	

2. melléklet

Választott környezetvédelmi téma:

Indokoljátok meg röviden, miért ezt a témát választottátok és hogyan kapcsolódik hozzá a tervezett logótok és szlogenetek!

Tételezzük fel, hogy ti egy zöld szervezet vagytok. Írjátok le röviden, hogy mit tennétek, mit változtatnátok meg a környezetvédelmi ügyetek érdekében!

2. PÓLÓ TERV

(Nem kötelező az alábbi módon tervezni! **Rajzon, scannelve is beküldhetitek a terveket, ez csak egy lehetőség. Lényeg, hogy érthető legyen.**)

póló eleje (helyezzétek el a logókat és a szlogent!)

Megjegyzés (fejtsétek ki azokat a részleteket, amelyek nem látszanak egyértelműen!):

Kötelező elemek: **Ne légy birka! logó és felirat (tetszőleges méretben, stílusban)**

Tételezzük fel, hogy ez a póló hátulja:)

Megjegyzés (fejtsétek ki azokat a részleteket, amelyek nem látszanak egyértelműen!):

(a tervezett logó maximum 4 színből állhat!)

3. PÓLÓ MÉRET

Adjátok meg a póló méreteket és darabszámot (összesen: osztálylétszám + 1 segítő tanár):

méret	darab
S	
M	
L	
XL	
XXL	

3. melléklet

ELŐADÁS PROFIL

Szervező csapat neve:

Előadás megnevezése:

Előadás időpontja (időtartama):

Előadás helyszíne:

Felkért előadó (és titulusa):

Előadás szervezője/vezetője:

Ne rettenjétek meg az alábbi rész kitöltésétől! Használjátok a józan paraszti eszeteket, és magatokat adjátok, legyetek kreatívak! Nem megfelelnek kell, hanem alkotnotok! Fogalmazatok röviden és lényegre törően!

1. Cél (az előadás célja)

2. Várt eredmény (mérhető eredmények)

3. Előadás témája (rövid leírása, illeszkedése a célhoz)

4. Kiket érint (célcsoport meghatározás, minimum és maximum létszám)

5. Specialitás (mitől egyedi, mitől újszerű)

6. Kulcsszavak (fő értékei, jellegzetessége, koncepciója)

7. Kommunikációs terv (miként, milyen eszközökkel éritek el a célcsoportot)

8. Szükséges pénz (tételes költségvetés – miből mennyi, mennyiért és miért)

9. Ellenőrizhetőség, értékelés módja (indikátorok, elégedettségi szint)

Ne felejtsetek el a mellékletet: az előadó felkérése és visszaigazolása!

4. melléklet

TELJESÍTÉSIGAZOLÁS
Iskolai előadás megtartásáról

Iskola neve:

Iskola címe:

Teljesítést igazoló neve:

Teljesítést igazoló telefonszáma:

Előadás napja:

Előadás időpontja:

(órától-óraig)

Előadás helyszíne:

(terem)

Előadó neve:

Küldő szervezet:

Előadás címe:

Előadás témája:

Részvevők létszáma:

(fő)

Csatolt melléletek:

Fotók:

Igen (hozzájárunk)

Nem (járunk hozzá)

Dátum: , 2010.

Előadó

Teljesítést igazoló (segítő tanár)

5. melléklet

PÉNZÜGYI ELSZÁMOLÁS

Benyújtó csapat neve:

Elszámolásért felelő személy neve:
és elérhetőségei (telefon, e-mail):
Elszámolás kifizetésének módja: **Készpénz (személyesen)** **Banki átutalás**
Banki átutalás esetén, számlatulajdonos
neve és számlaszáma:

<i>Számla/kiküldetési száma</i>	<i>Bizonylat dátuma</i>	<i>Kiadás megnevezése¹</i>	<i>HUF</i>	<i>Indoklása</i>	
Összesen:				Mellékletek száma²:	db

Kelt:

_____ aláírás

Záradék³: Az elszámolás _____ Ft⁴ összegben kifizethető.

Kelt:

_____ aláírás

¹ Kizárólag irodaszert és az előadó utazási költségeit térítjük meg! FIGYELEM! Csak a megvalósított eseményhez közvetlenül kapcsolódó költségeket fizetjük ki!

¹ A mellékelt számlák és egyéb bizonylatok darabszáma (praktikusan az összes felsorolt bizonylat száma).

¹ Ezt a részt az NLB! pénzügyi vezetője tölti ki!

¹ Legfeljebb 5000 Ft.

6. melléklet

1.	Csapattag neve #1
	<i>Fogadalom (Itt írd meg az eskü/fogadalom szövegét, amelyben benne van a változtatni kívánt dolog és maga a változás.):</i>
	<i>Honnan indulsz? Mutasd be a kiválasztott „birkaságod”! (Miért tartod környezetbarátságtalannak ☹?)</i>
	<i>Miért pont ezt választottad? (Válaszodban térj ki arra, hogy miért tartod fontosnak azt, hogy ezen változtass, milyen hatással lesz életedre a változás, hogyan járulsz hozzá ezzel a környezet megóvásához?)</i>
	<i>Miként fogod megvalósítani fogadalmad lépésről-lépésre? (Röviden és lényegre törően fogalmazz!)</i>
	<i>Egy hetes ☺ skálán értékeld, hogy előreláthatóan mennyire fogod betartani fogadalmad?</i>
	(nem tudom betartani) 1 2 3 4 5 6 7 (maximálisan be fogom tartani)
	<i>Kit bízál meg a csapatból azzal, hogy figyelje és ellenőrizze fogadalmad betartását? (Akitől egy hónap elteltével megkérdezzük fogadalmad teljesítését szintén egy hetes skálán.)</i>

7. melléklet

AKCIÓTERV

Szervező csapat neve:

Akció időpontja (időtartama):

Akció helyszíne:

Akció szervezője/vezetője:

Részvevők száma (a csapatból):

Az alábbi rész kitöltése már nem okozhat gondot, hiszen kiválóan használtátok a sablont az előadásotok megtervezéséhez.

A.1. Cél (az akció célja)

A.2. Akció témája (rövid leírása, illeszkedése a célhoz)

A.3. Az akció bemutatása (mit és miként csináltatok)

A.4. Specialitás (mitől egyedi, mitől újszerű)

A.5. Kulcsszavak (fő értékei, jellegzetessége, koncepciója)

B.1. Nyilvánosság (kb. mennyien látták, média megjelenések)

B.2. Hogy éreztétek magatokat a megvalósítás közben és utána (mutassátok be az értékelőknek a csapat akkori hangulatát, és hogy mit váltott ki villámcsapások a szemtanúkból, mindezt egy rövid esszében)

Ne felejtétek el a mellékletet: a megvalósítás képi bizonyítékait (több fotó /videó)!

8. melléklet

Jelentkezési lap

Ne légy birka! Hely Termék Piac
2010. november 12. péntek 11-17 óra, Szekszárd piactér

Név	
Lakcím	
Telefonszám	
E-mail	
Milyen terméket kíván bemutatni	

Alulírott kijelentem, hogy saját, Szekszárd 50 kilométeres körzetében megtermelt/előállított termékemmel veszek részt a helyi termékek piacán. Az adóügyi és fogyasztóvédelmi kérdéseket magam intézem!

Jelentkezem a Helyi termékek piacára:

aláírás